

1. Nedílné součástí nabídky

1.1. Metodika zpracování evaluace

1.1.1. Principy ex-post evaluace programů podpory podnikání a inovací.

Následující principy ex-post evaluace vycházejí ze zkušenosti zpracovatelů, nabytých při evaluacích programů podpory inovací a inovačního podnikání, evaluacích programů spolupráce mezi podniky a výzkumnými organizacemi, při ex-post evaluacích programů strukturálních fondů, při zpracování analýz a studií inovačního prostředí pro různé hráče v ČR i v zahraničí, včetně různých orgánů Evropské komise, a při zpracování metodik hodnocení dopadů veřejných intervencí.

1. **Komplexita inovačního prostředí**, inovačního ekosystému a jeho vazeb v ekonomice.
 - a. V důsledku komplexity inovačního prostředí jsou jak plánování veřejných intervencí, jako je program JIC Prototypuj a ověřuj, tak jejich evaluace založeny na určitém zjednodušení. Proto je důležité identifikovat a pochopit podstatné rysy inovačních subjektů a vztahů mezi nimi a na tomto základě vytvořit (pokud nebyla vytvořena) nebo adaptovat (pokud je vytvořena při plánování programu) věrohodnou teorii předpokládaných/žádoucích změn. Stejně důležité je vzít při hodnocení v úvahu vnější okolnosti, jejich případné změny a působení v inovačním systému. Zjednodušení je nezbytné, ale nemůže být trivializací.
 - b. Komplexita znamená, mimo jiné, složitost. V komplexních systémech neplatí jednoduché kauzální vztahy „příčina-následek“. Proto matematické modely i jednodušší kvantitativní vyjádření mohou postihnout jen část skutečnosti (viz výše). Jejich výsledky je třeba interpretovat s vědomím, kterou část skutečnosti reprezentují, jakým způsobem a v jakých souvislostech. V jistém smyslu je i přesně spočítaný výsledek ve vztahu k realitě určitou formou odhadu.
2. **Evoluční podmíněnost** dynamiky a vztahů v inovačním systému (a v ekonomice obecně). Vývojová fáze ekonomiky i inovačního systému, který je její součástí, ovlivňuje chování podniků, inovačních subjektů i potenciál změn, jichž je možné dosáhnout v inovačním ekosystému v určitém čase. To platí i pro malé, otevřené ekonomiky jako je česká, které jsou silně vystaveny mezinárodnímu prostředí. Interpretaci výsledků evaluací je třeba činit s ohledem na vývojovou fázi ekonomiky a inovačního ekosystému.
3. **Charakter institucí a institucionální setrvačnost**. Programy podpory podnikání a inovací se uskutečňují v institucionálním prostředí kraje a státu. Jejich implementace a do určité míry i jejich výsledky jsou v dobrém i špatném ovlivňovány jak psanými pravidly, tak zvyklostmi a očekáváními jednotlivých hráčů v ekonomice a v inovační ekosystému. Tyto vlivy je třeba brát při evaluaci v úvahu a identifikovat je tam, kde průběh a výsledky programů ovlivňují.
4. **Struktura ekonomiky** (chápaná z různých hledisek - vlastnická, velikostní, odvětvová, pozice v GPN a další) má značný vliv potenciál programů podpory inovačního podnikání a představuje důležitý kontext hodnocení. Strukturální změny v ekonomice a význam programů podpory inovačního podnikání je pak přímo jedním z témat ex-post hodnocení, jak vyplývá ze zadání.

5. **Výzkumný sektor je jedním ze zdrojů inovací**, jeho struktura, rozsah a zaměření představují další vliv na potenciál rozvoje a proměny inovačního ekosystému a zprostředkovaně i na výsledky programů podpory inovačního podnikání.

1.1.2. Kontext a cíle evaluace

Hospodářský a politický kontext evaluace programu Prototypuj a ověřuj.

Kontext evaluace programu Prototypuj a ověřuj je pro interpretaci zjištění a závěrů hodnocení důležitý. Charakter jihomoravského kraje jako rozvíjejícího se, atraktivního regionu do určité míry předznamenává proměňující se hospodářskou strukturu kraje i vztahy a procesy, které v hospodářství probíhají.

Za významné kontextuální faktory, které chceme při zjištěních brát v úvahu a zohledňovat je při interpretaci závěrů evaluace, považujeme následující.

- Rozvíjející se krajské hospodářství, v němž roste význam moderních, technologicky založených oborů a aktivit s vyšší přidanou hodnotou, důraz na inovace a využívání výsledků výzkumu a vývoje
- Jihomoravský kraj představuje druhý nejvýznamnější metropolitní region v ČR, zároveň jeho metropolitní oblast přitahuje obyvatele, a to vzdělané obyvatele z celé ČR. Významnou roli hraje rostoucí slovenská komunita a sice řádově menší, ale nezanedbatelné komunity expatů. Lidé do metropole i jejího širšího zázemí přicházejí, získávají zde znalosti, dovednosti a zkušenosti, ale také je sem přinášejí a posilují tak inovační charakter metropole.
- Vnější hospodářsko-politický kontext, který ovlivnil celou Evropu, má v Jihomoravském kraji specifický dopad.
 - Rostoucí ceny energií mají vážný dopad na energeticky náročná odvětví, avšak pro mnohá další odvětví představují rostoucí zátěž. Rizika nedostatku energií v budoucnosti⁴ mají důsledky pro mnohem široké spektrum odvětví, včetně sofistikovaných oborů IT.
 - Hospodářsko-politické změny vedly k tomu, a naše průzkumy mezi firmami v Česku z posledních let to potvrzují, že firmy z různých důvodů ve zvýšené míře uvažují o re-lokaci svých aktivit (např. zpět z JV Asie do Evropy, ale i Německa více na východ EU). To je pro Jihomoravský kraj příležitostí, zároveň však ohrožuje kraj odchodem firem jiných, podobně jako je tomu v Německu, odkud vloni a letos zvažuje nebo již zahájily odchod vyšší desítky i významných, velkých firem. Některé z nich se přesouvají do východní Evropy, Česko však zatím není jejich cílovou destinací.
 - Nová válka Ruska proti Ukrajině od roku 2022 znamenala růst významu těžkého a obranného průmyslu, a růst nároků na inovace v tomto oboru, stejně tak jako v oborech letectví a specifických softwarových aplikací, což jsou obory, v nichž má Jihomoravský kraj také ambice.

⁴ Viz Zpráva o zdrojové přiměřenosti z r. 2023.

Cíle evaluace.

Cíle evaluace jsou výslovně popsány zadáním. Kromě popisu cílů v zadání je důležitý také jejich kontext a rozvedení v evaluačních otázkách. Cíle níže uvedené (přejaté z textu zadání), nechápeme izolovaně, jako nechápeme izolovaně ani evaluační otázky, nýbrž jako propojené. Například kvalitativní změny v podpořených firmách se projevují jak v ekonomických dopadech programů, tak mohou (ale nemusí) mít vliv na změnu inovačního ekosystému kraje a působit na hospodářskou výkonnost kraje zprostředkovaně a dlouhodobě.

Cíle evaluace, jak jsou uvedeny v zadání, jsou:

- I. Vyhodnotit dopady podpory z programu na podpořené subjekty, porovnat je se subjekty, které se hlásily, ale podporu ne získaly a kvantifikovat ekonomické dopady programu na úrovni podpořených subjektů.
- II. Zmapovat celkové (zamýšlené i nezamýšlené) dopady programu na inovační ekosystém Jihomoravského kraje a ekonomickou konkurenceschopnost regionu.

1.1.3. Intervenční logika programu a její vztah k cílům evaluace

Evaluace programu musí vycházet z jeho intervenční logiky, a to jak z vnitřní logiky programu samotného, tedy z návaznosti nebo a vztahů mezi dílčími nástroji programu, tak z logiky vnější, tedy ze vztahu programu k okolnímu prostředí, v tomto případě k inovačnímu ekosystému kraje a k hospodářskému růstu kraje. Intervenční logika je významnou součástí interpretačního rámce výsledků evaluace.

Intervenční logika, kterou vidíme v Prototypuj a ověřuj, vychází z cílů programu a ze změn, které má způsobit, z jejich vzájemného vztahu a návaznosti, existuje-li, a rovněž ze záměru programu působit jako katalyzátor změn v krajském inovačním ekosystému a v krajském hospodářství, jak vyplývá ze zadání.

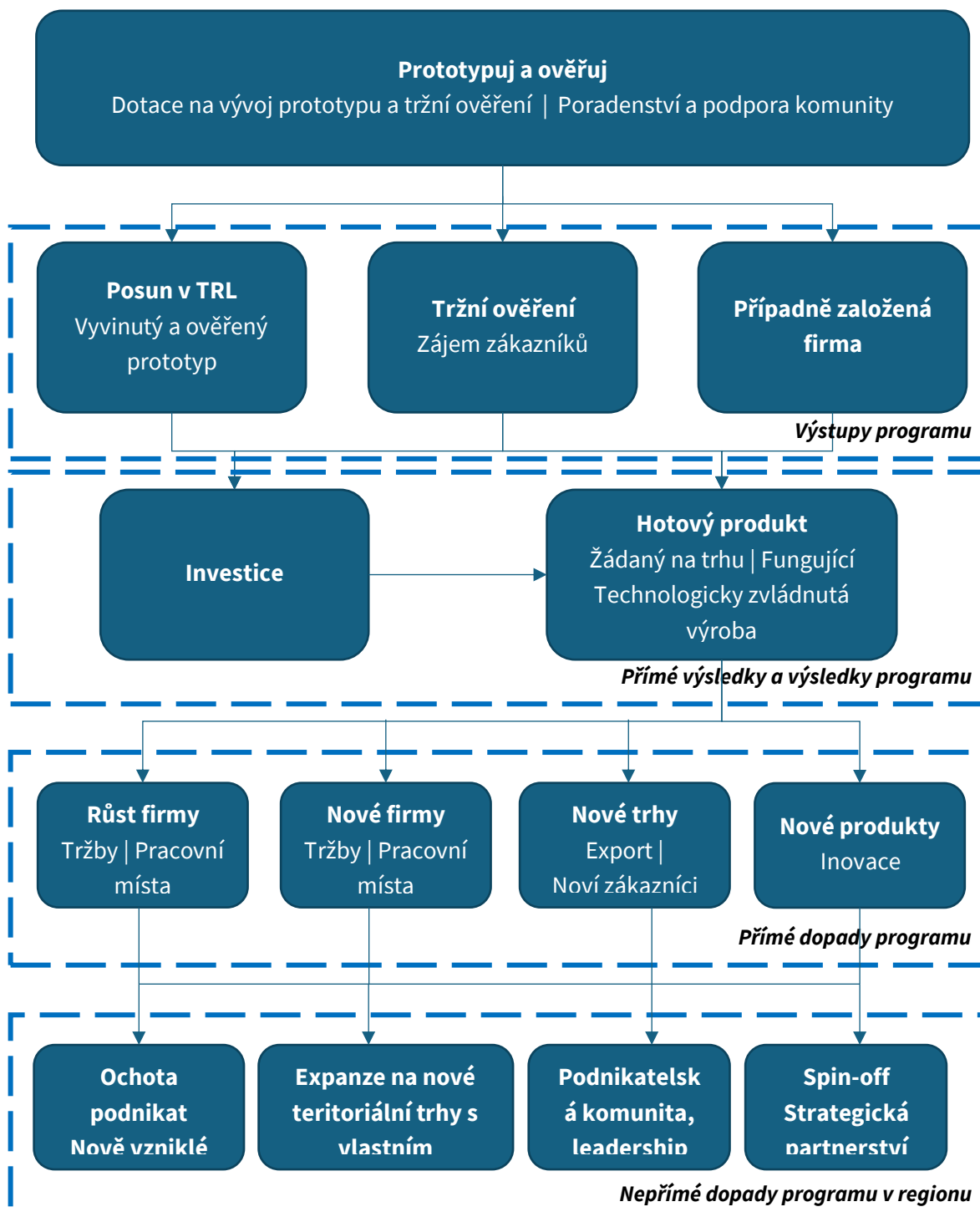
Intervenční logika programu je přímočará a zřetelně vyplývá z cílů programu Prototypuj a ověřuj. Cílem programu Prototypuj a ověřuj je:

„... podpořit vysoce rizikové, ale slibné inovativní záměry malých a středních podniků v Jihomoravském kraji, jejichž záměr je v počáteční fázi technologického a tržního ověřování, a jedná se o inovaci s potenciálem prosazení na mezinárodním trhu a zajištění rychlého růstu firmy. ... Prototypuj a ověřuj se zaměřuje na projekty ve fázi 4-7, tedy na tvorbu funkčního prototypu a jeho technické a tržní ověření.“

Širším cílem či smyslem programu bylo pomoci podpořeným subjektům vyvinout produkt a tržně jej ověřit tak, aby získaly další investice na rozvoj a uvedení produktu na trh, s důrazem na zahraniční expanzi. Zkušenosti evaluačního týmu z jiných evaluací, příklady úspěšných firem však ukazují, že uvedení produktu na trh, resp. dokončení vývoje, ověření technologie výroby, ekonomiky výroby, business modelu a další aktivity, které předcházejí skutečnému uvedení na trh, jsou možné i bez vnějších investic. Proto je třeba vzít v úvahu i cesty prosazení se na trhu či expanze do zahraničí, které nejsou svázány se získáním rizikového kapitálu nebo jiných zdrojů.

Intervenční logiku lze schematicky vyjádřit následovně:

Obrázek 1: Znáznornění intervenční logiky programu Prototypuj a ověřuj

V širším smyslu spočívala a spočívají očekávání od programu Prototypuj a ověřuj v tom, že přispěje k cílům RIS JMK 2021-2027, a to k růstu podnikavosti a zájmu, zejména mladších lidí, o podnikání, ke vstupu firem na zahraniční trhy a k zájmu o takový vstup, k posílení podnikatelské komunity, k navazování spolupráce, partnerství a obchodních vztahů mezi firmami v regionu, k posilování místních a regionálních sítí spolupráce a v neposlední řadě také k transferu technologií, ať už

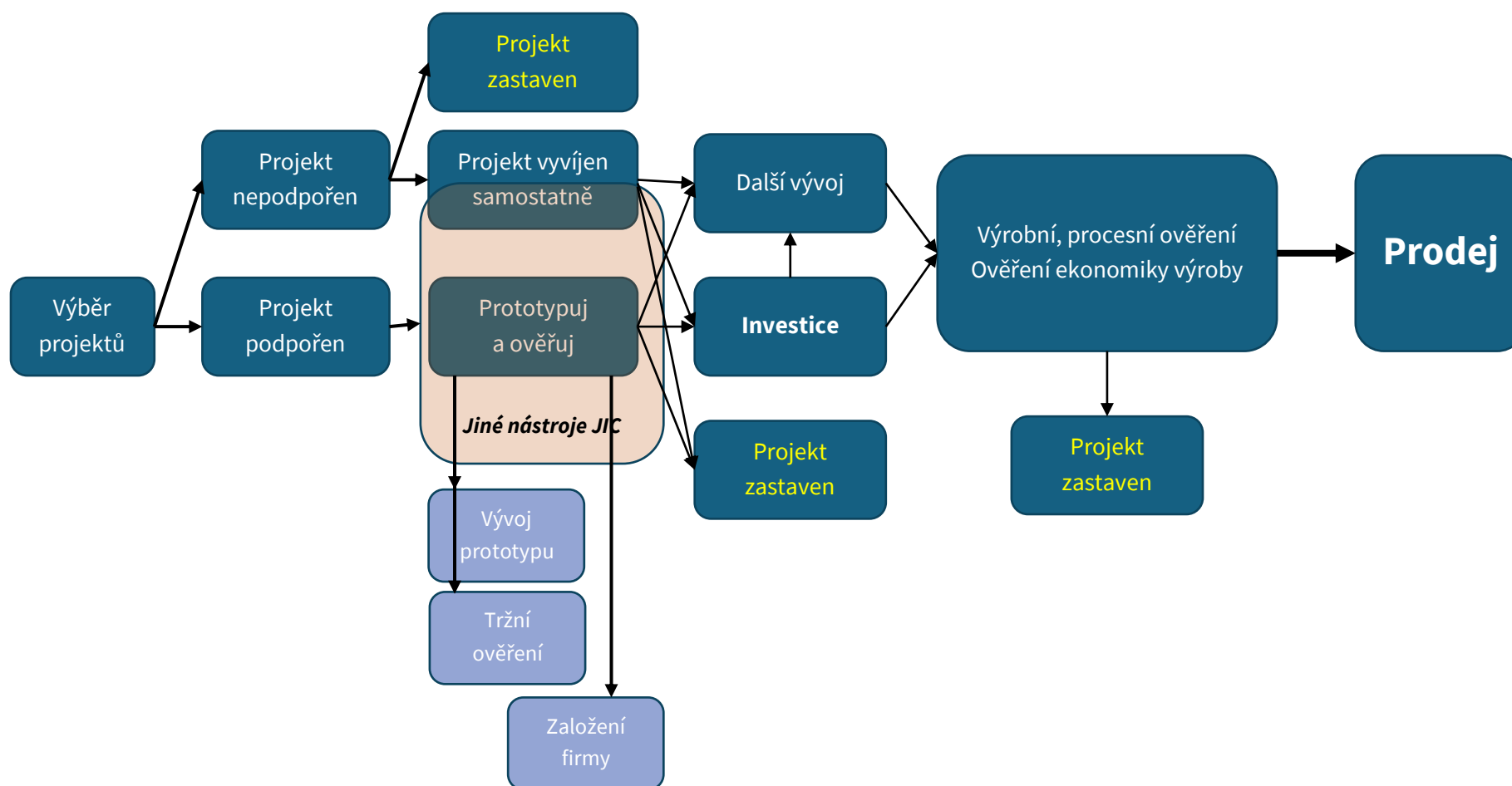
prostřednictvím spin-off firem, nebo prostřednictvím spolupráce mezi výzkumnými organizacemi a podnikateli.

Proto v souladu se zadáním pracujeme s předpokladem, že program Prototypuj a ověřuj se váže na inovační strategii kraje (RIS JMK 2021-2027) a na některé její cíle. Je však třeba zdůraznit, že tato vazba je vzhledem k charakteru programu, jeho cílové skupině i vzhledem k rozsahu programu vcelku volná, nikoliv ve smyslu slabé vazby či malé relevance, nýbrž ve smyslu potenciálu uvedeného programu změnit významným způsobem situaci v kraji v době, v níž se evaluace odehrává. I proto je nutné se v evaluaci zaměřit na odhad trendů a potenciálu podpořených firem v delší perspektivě.

Na následujícím obrázku jsou schematicky a v poněkud zjednodušené podobě znázorněny kroky či fáze, jimiž mohou procházet či procházejí projekty, které byly či nebyly podpořeny programem Prototypuj a ověřuj. Přestože hodnocený program se týká jen malé části uvedeného schématu, hodnocení se nutně musí zabývat o dalšími fázemi, protože konečným cílem programu je prodej produktů a sním spojený obrátu, přednostně spojený se vstupem na zahraniční trhy, růst zaměstnanosti a v nejlepším případě vznik nových, rychle rostoucích, inovativních firem, jak je to znázorněno na předchozím obrázku zobrazujícím intervenční logiku.

Hodnocení se mimo jiné zaměří na posouzení jednotlivých elementů uvedeného schématu a vztahů mezi nimi, ve všech případech se snahou o kvantifikaci.

Obrázek 2: Fáze/kroky projektu od počátku ucházení se o podporu až k prodeji produktů.

1.1.4. Metodický přístup ke zpracování evaluace - kritický realismus

Metodický přístup je založený na principech kritického realismu (Sayer 1984⁵), který je východiskem struktury metodiky evaluací a úrovní hodnocení na nichž budeme hodnocení provádět, a zároveň z tohoto přístupu vychází způsob propojení jednotlivých úrovní do ucelených hodnotících závěrů, do zjištění, která budou uváděna v souvislostech jak s povahou podpořených firem, tak s charakteristikami a vývojovou fází krajské ekonomiky.

Při hodnocení budeme pracovat s metodami/nástroji na třech úrovních:

- 1) na úrovni obecných vzorců či zjištění pro celý vzorek firem přihlášených do programu Prototypuj a ověřuj, založený na sběru a posouzení statistických dat (ČSÚ) a dat o firmách JIC z existujících zdrojů (justice.cz, Dun&Bradstreet, záznamy a informace JIC apod.),
- 2) na úrovni specifických zjištění a specifických, ad hoc zjišťovaných informací, které se budou také týkat celého vzorku firem přihlášených do programu Prototypuj a ověřuj a budou sbírány prostřednictvím on-line dotazníku, a
- 3) na úrovni konkrétních a vysoce kontextualizovaných informací, které budou zjišťovány prostřednictvím polostrukturovaných, hloubkových rozhovorů na vzorku nejméně 30 firem, které byly podpořeny v rámci programu Prototypuj a ověřuj (minimálně 20 rozhovorů) a těch, které postoupily do 2. kola hodnocení (minimálně 10 rozhovorů).

Tyto tři úrovně/přístupy, jejich metody, data či okruhy/témata informací a očekávané výstupy, jsou popsány dále a podrobněji poté v popisu jednotlivých evaluačních otázek. Při hodnocení budeme zjištění vzešlá z jednotlivých úrovní hodnocení kombinovat tak, abychom odpověděli na jednotlivé evaluační otázky v jejich komplexnosti.

Samotné evaluační otázky, přestože je dále popisujeme odděleně, chápeme jako v různé míře provázané, propojené, a tudíž také odpovědi na ně budou reflektovat toto propojení, vzájemné souvislosti a vazby mezi otázkami.

1) **Úroveň obecně platných vzorců/zjištění**, na níž budeme ovšem sledovat také specifické projevy obecných vzorců či specifické odchylky firem (skupin firem) od obecně zjištěných vzorců.

a. Úroveň celého vzorku podpořených firem a celého regionu

- i. Porovnání firem podpořených programem Prototypuj a ověřuj podle základních hospodářských ukazatelů firemní výkonnosti (data na zakázku od ČSÚ, data Dun&Bradstreet apod., viz dále) s výkonem krajské ekonomiky Jihomoravského kraje, případně dalších krajů a v případě vybraných dat, která nejsou na krajské úrovni dostupná, s ekonomikou ČR.

b. Hlavní nástroj:

- i. desk research
 - Deskriptivní a srovnávací analýza založená na analýze dat o hospodářské výkonnosti podpořených firem, krajského hospodářství a národní ekonomiky.

⁵ Sayer, A (1984): Method in Social Science: A Realist Approach. Hutchinson, 271 str.

c. Cíle:

- i. Zjistit, zdali výkonnost podpořených firem v čase byla lepší než firem nefinančního sektoru krajské ekonomiky a v širším smyslu zjistit, jak podpořené firmy přispívaly k ekonomice regionu a k proměně inovačního ekosystému.
- ii. Srovnat výkonnost firem, které se účastnily programu Prototypuj a ověřuj a firem, které se o podporu ucházely, ale nekonec ji nezískaly.
- iii. Zjistit, zdali výběr firem, které měly předchozí historii, byl zaměřen na firmy rychle rostoucí či nikoliv (toto kritérium nebylo výslovně zahrnuto ve výběrových kritériích).

d. Výstupy:

- i. Srovnání výkonnosti/působení firem účastnících se programu Prototypuj a ověřuj s firmami nefinančního sektoru krajské ekonomiky, případně i dalších krajů v ČR a ekonomiky ČR jako celku.

2) **Úroveň specifických zjištění a sběr specifických informací a dat**, která umožní získat specifická zjištění o charakteristikách firem, o přínosech a dopadech programu Prototypuj a ověřuj na jednotlivé firmy, a to nejen kvantitativních, ale i kvalitativních a vnímaných samotnými majiteli firem. To umožní propojit kvantitativní zjištění s kvalitativními poznatky, mechanismy a vzorci v podpořených firmách.

Výše popsaná úroveň obecných vzorců bude sloužit jako interpretační rámec pro specifická zjištění v této části, zároveň však poskytne kvantitativní informace, které umožní rozvíjet či doplňovat specifická zjištění v této úrovni hodnocení.

a. Úroveň celého vzorku podpořených firem a nepodpořených firem, které se o podporu ucházely.

Budou provedeny tři mírně odlišná online dotazníková šetření, kdy v jednom budou osloveny všechny firmy podpořené programem Prototypuj a ověřuj, ve druhém ty, které se dostaly do druhého kola, ale podporu neobdržely, ve třetím ty firmy, které nepostoupily z prvního kola.

b. Hlavní nástroj:

- i. Online dotazník. Dotazník bude zaměřen na
 - Sběr chybějících kvantitativních dat pro zjištění přímých a nepřímých dopadů účasti (případně neúčasti) firem v programu Prototypuj a ověřuj. Informace budou využity jako jeden ze vstupů posouzení dopadů uvedeného programu v krajském hospodářství a inovačním ekosystému.
 - Sběr kvalitativních informací o přínosech (a nákladech) účasti firem v programu Prototypuj a ověřuj, o vnímání tohoto programu a návaznosti na potřeby firem (a o samotných potřebách), a dále jako jeden ze zdrojů o povaze a možnostech šíření systémových změn v inovačním ekosystému kraje. Dotazníky a jejich výsledky také využijeme jako jeden ze vstupů pro srovnání podpořených a nepodpořených firem, pro další analýzy a hodnocení.

c. Cíle:

- i. Získat doplňková kvantitativní data pro měření přímých dopadů programu a chybějící a kontextové informace pro zjišťování dopadů nepřímých
- ii. Získat prvotní vysvětlení mechanismů a míry dopadu program v podpořených firmách.
- iii. Prvotní informace o potenciálu šíření změn iniciovaných programem v inovačním systému kraje
- iv. Získat informace o vnímání programu jeho účastníky v souvislosti s potřebami firem, přínosy programu a bariérami rozvoje firmy.

d. Výstupy:

- i. Doplnění informací i dat pro kvantifikaci dopadů program Prototypuj a ověřuj v podpořených firmách a nepřímých dopadů v krajském hospodářství a inovačním ekosystému.
- ii. První, rámcový obraz vnímání efektů a účinnosti programu Prototypuj a ověřuj jeho účastníky, včetně informací o bariérách a šíření změn v inovačním ekosystému kraje. Tento rámcový obraz bude specifikován a dopracován na základě polostrukturovaných hloubkových rozhovorů.

- 3) **Úroveň konkrétních, vysoce kontextualizovaných (souvislosti a vazby vysvětlujících) informací.** Na této úrovni se zaměříme především na sběr konkrétních informací, s cílem získat podrobná vysvětlení a náhled na působení programu Prototypuj a ověřuj v jednotlivých firmách, na mechanismy tohoto působení, na vnímané přínosy a souvislosti těchto přínosů na příkladech konkrétních firem.

I přes malou velikost vzorku (nejméně 20 podpořených firem a nejméně 10 firem nepodpořených) bude možné získané informace členit/kategorizovat a v souvislosti s dalšími informacemi získanými jinými cestami z nich odvozovat obecnější závěry.

a. Vybraná část vzorku (nejméně 30 rozhovorů)

b. Hlavní nástroj:

- i. Hloubkové polostrukturované rozhovory s majiteli či vedením zúčastněných subjektů, vedené tazateli, kteří mají jak zkušenosti z vedení podobných rozhovorů, tak zkušenosti s programy podpory inovací, podpory podnikání.

c. Cíle:

- i. Pochopení mechanismů fungování nástrojů/podpůrných programu Prototypuj a ověřuj v jednotlivých firmách, porozumění souvislostem podpůrného programu a pozice, strategie a ambicí firmy a jejího vedení/majitelů.
- ii. Měření/popis dopadu změn ve firmách: ověření kvantitativních dopadů získaných z on-line dotazníků, zejména však zjištění podrobností, rozvedení a doplnění kvalitativních dopadů a jejich souvislostí.

d. Výstupy:

- i. Specifikace, vysvětlení a pokud to velikost vzorku a struktura odpovědí umožní, také zobecnění kvalitativních změn v podnikatelských subjektech vedoucích k růstu jejich konkurenceschopnosti

- ii. Zasazení kvalitativních zjištění do kontextu kvantitativních poznatků a opačně.
- iii. Doporučení pro zvýšení účinnosti programu

Oba typy výstupů budou využívat také vstupů z předchozích úrovní hodnocení, avšak teprve úroveň rozhovorů v jednotlivých firmách umožní dříve získané vstupy interpretovat v souvislostech, doplňovat předběžná zjištění z předchozích úrovní hodnocení a zobecňovat některé dílčí závěry s vědomím podmíněnosti takových zobecnění.

Všechny tři výše uvedené úrovně budou ve výsledné evaluaci propojeny a budou se doplňovat.

1.1.5. Výzkumné nástroje a data

Jak vyplývá výše z popisu obecného metodického přístupu ke zpracování evaluace, budeme při hodnocení používat tři skupin nástrojů

- desk research a analýzy sekundárních dat
- on-line dotazníky
- individuální, polostrukturované hloubkové rozhovory

Níže jsou jednotlivé nástroje či jejich skupiny popisovány odděleně. V hodnocení však budeme nástroje a data kombinovat a propojovat, neboť jedině tak lze získat specifická zjištění, která budou potřebná pro zodpovězení evaluačních otázek. Kombinace jednotlivých nástrojů, technik hodnocení a dat jsou popsány v odpovědích na evaluační otázky.

1.1.5.1. Desk research a analýzy sekundárních dat

Metody a techniky desk-research a analýzy sekundárních dat.

Kvantitativní přístupy využijeme **především pro analýzy dat ze sekundárních zdrojů**, v určité míře však budou zaměřeny **také na analýzu dat získaných z terénních šetření (primárních dat)**.

Za sekundární zdroje považujeme data sbíraná jinými organizacemi (např. ČSÚ, data Dun & Bradstreet, justice.cz, Eurostat) a dostupná buď zdarma nebo za úplatu. Za primární data považujeme ta, která získáme prostřednictvím on-line dotazníků a polostrukturovaných hloubkových rozhovorů.

Jelikož zadavatel očekává, že stěžejní částí metodou evaluace bude kvalitativní výzkum, a to zejména prostřednictvím polostrukturovaných hloubkových rozhovorů, tak se bude část metodiky využívající sekundární data zaměřovat pouze na deskriptivní analýzu a jednoduchou komparaci základních ekonomických ukazatelů firem podpořených a nepodpořených (ale ucházejících se) v programu Prototypuj a ověřuj. Konkrétně se deskriptivní a komparativní metody zaměří na změny obratu, osobních nákladů, ostatní provozní výnosy (z VZZ⁶ pro identifikaci získaných veřejných dotací), základního kapitálu (z rozvahy pro získání informace o realizaci investice) a vybrané ukazatele z šetření P 5-01. Desk research a sekundární data budou sloužit primárně k odpovědím na evaluační

⁶ Výkaz zisku a ztrát

otázky 1.1. a 2.2 s konkrétní reflexí cílů RIS JMK 2021-2027 v podobě zvýšení počtu dynamicky rostoucích začínajících firem.

Zdroje dat a data použitá k desk-research a analýzám sekundárních dat.

Data ČSÚ.

Předpokládáme, že jako v případě jiných evaluací získáme z ČSÚ účelově, na zakázku pro hodnocení programu Prototypuj a ověřuj zpracované ukazatele/tabulky využívající data ze šetření ČSÚ (z hospodářských a průmyslových šetření), a to v členění, které umožní podmínka nezveřejňovat individuální data.

Budeme pracovat především s daty/ukazateli ze šetření ČSÚ

- Výsledky šetření P 5-01, vč. dat účelově zpracovaných na zakázku pro hodnocení programu Prototypuj a ověřuj.

Vlastní výčet dat, která budeme z ČSÚ získávat je uveden dále v části „Kvantitativní ukazatele...“

Předpokládáme vytvořit tři soubory dat o hospodářské výkonnosti, případně dat o inovační kapacitě (viz ukazatele v obecném popisu analýz sekundárních dat v popisu metodiky), s nimiž budeme pracovat:

- Data o firmách podpořených a nepodpořených programem Prototypuj a ověřuj - v tomto případě předpokládáme, že **získáme data ze zdrojů JIC nebo z databází Dun & Bradstreet/Amadeus/Orbis** nebo vlastním sběrem on-line dotazováním.
- Data o souboru nefinančních podniků Jihomoravského kraje, případně dalších krajů pro srovnání v širším měřítku než jen jižní Moravy, a pro srovnání s průměry ČR. - **data ČSÚ.**

Data budou v členění/podrobnosti, která bude vyhovovat podmínce nezveřejnění individuálních dat o firmách. Proto není možné dopředu podrobnost dat určit.

Ve vybraných případech předpokládáme srovnání dat za podpořené firmy s národními daty, když data za regionální úroveň nejsou z příslušných šetření ČSÚ k dispozici. Může se jednat např. o data specialisté ve vědě a technice, jejich mzdy, firmy dle významu inovací (nový výrobek, inovovaný výrobek, technologická inovace apod.).

Předpokládáme, že výše uvedené údaje bude možné získat též v přepočtu na zaměstnance kvůli srovnatelnosti.

Data databází Dun & Bradstreet a/nebo Amadeus a/nebo Orbis nebo MERK.

Data některé z uvedených databází zkusíme využít především ke zjištění údajů o hospodářské výkonnosti jednotlivých firem podpořených/nepodpořených programem Prototypuj a ověřuj. Jako příklad dat, které budeme zjišťovat lze uvést údaje o tržbách/obratu, zisku před zdaněním, zaměstnanosti.

Databáze firem nesledují firemní data konzistentně, a to v tom smyslu, že data nemusí být pro určitou firmu dostupná za všechny požadované roky nebo pro určitou firmu nemusí být dostupná všechna data (např. tržby i zaměstnanost). Pro srovnání budeme vybírat takové firmy, pro které jsou dostupná data za více let (kvůli víceletým průměrům, které vyrovnají náhodné meziroční výkyvy) nebo pro které se podaří doplnit data přímým sběrem z výročních zpráv.

Vzhledem k charakteru firem, které byly podpořeny programem Prototypuj a ověřuj, tj. mnohdy firmy mladé, začínající či zcela nové, předpokládáme, že data v uvedených databázích budou nedostatečná, výjimečná, pro mnoho firem nebudou pravděpodobně k dispozici vůbec.

Proto předpokládáme, že kvantitativní data získáme z informačních zdrojů JIC.

Data JIC z reportů a informačních zdrojů JIC.

Předpokládáme, že JIC některé ukazatele podpořených firem, přinejmenším pro část vzorku. Proto předpokládáme i využití těchto dat, předpokládáme, že je dostaneme od JIC pro účely hodnocení k dispozici.

Data z databáze Patsnap.

Patsnap je komerční patentovou databází, která umožňuje velmi efektivní vyhledávání patentů a zároveň disponuje robustním analytickým modulem, včetně vlastních indikátor, jako je např. valuace patentu⁷. Data za patenty využijeme jak ke srovnání vzorků podpořených a nepodpořených firem, a to jak podle počtu, tak hodnoty patentů v kontextu jejich růstu (tržeb, investic apod.), tak zároveň pro identifikaci projektů, u kterých existuje licence. Předpokládáme, že podpořené projekty v rané fázi nemají dostatek financí na odkup nebo přihlašování vlastních patentů (minimálně ne těch s širší mezinárodní ochranou) a tak budou majitelé firem původci patentů zapsaných pod jménem výzkumných organizací. Na základě této informace doplněné o informaci o aktivní licenci z online šetření a hloubkových rozhovorů budeme také schopni posoudit, jakým způsobem jsou podpořené a nepodpořené projekty navázány na výzkumný sektor.

Kvantitativní ukazatele o výkonnosti firem, jejichž použití předpokládáme pro analýzy sekundárních dat a vybrané kvantitativní ukazatele o firmách, které budou získány on-line dotazováním.

Přestože kvantitativní metody a techniky popisované výše a uváděné rovněž v popisu odpovědí na evaluační otázky budou založeny ve velké míře na datech ze sekundárních zdrojů, v případě některých ukazatelů bude nevyhnutelné získat data přímo od firem prostřednictvím on-line dotazníku, protože potřebná data či informace se běžně nepublikují a nereportují.

Některé údaje a data budeme proto získávat rovněž prostřednictvím on-line dotazníků, abychom doplnili data získaná z jiných zdrojů a abychom měli větší vzorek firem pro účely hodnocení.

Níže uvádíme kvantitativní data, s nimiž chceme pracovat a na jejichž základě chceme odpovídat na evaluační otázky, bez ohledu na jejich zdroj a původ.

- obrat/tržby a jejich změna
- zisk před zdaněním a jeho změna, budou-li data dostupná
- zaměstnanost a její změna
- mzdy a platy

⁷ Jedná se o multikriteriální indikátor, který je automaticky dopočítávám. Více info: https://www.patsnap.com/resources/blog/4-strategies-to-maximize-the-value-of-your-ip-assets/?_gl=1*1wzfkmn*_up*MQ..*_ga*MTExMjE3MzY0Ni4xNzQ0NDQ3NTcw*_ga_8L0KMBBYGR*MTc0NDQ0NzU2OC4xLjEuMTc0NDQ0NzU2OS4wLjAuMA..

- výše exportu
- počet a směry exportních teritorií

Výše uváděné údaje/data budeme rovněž za účelem srovnání zjišťovat v přepočtu na zaměstnance a jinými způsoby přepočítávat na relativní údaje.

1.1.5.2. Terénní šetření formou on-line dotazníkového šetření

Terénní šetření on-line dotazníky bude navazovat na předběžné výsledky desk research a analýz sekundárních dat, které začnou v prvních fázích evaluace. Na terénní on-line šetření bude navazovat terénní šetření formou hloubkových individuálních rozhovorů. Vzhledem k požadovanému harmonogramu projektu se bude on-line dotazování a polostrukturované rozhovory do určité míry překrývat.

Kvantitativní a kvalitativní hodnocení pomocí on-line dotazníků

Dotazování bude zaměřeno na zjištění jak semi-kvantitativních údajů (viz níže), tak na kvalitativní informace, převážně formou uzavřených otázek – výběr z několika možných odpovědí – doplněných ve vhodných případech možností odpovědi „jiné“ a prostorem pro poznámky a doplňující vyjádření tázaných.

V určité míře budeme v on-line dotazníku klást také otevřené otázky, ale jejich množství bude omezené, protože ve větším množství kladou velké nároky na dotazované a snižují návratnost dotazníků.

Terénní šetření on-line dotazníky bude použito k **semi-kvantitativnímu hodnocení**, tedy budeme zjišťovat:

- (i) jaký počet či podíl respondentů či respondentů určité cílové skupiny dotazovaných zodpověděl různé možnosti uzavřené otázky
- (ii) v případě otázek v dotazníku, které směřují k určité formě kvantitativního závěru, např. odhad růstu prodeje určitého výrobku po inovaci v určitých intervalech (tržby/obrat nerostly, rostly do 15 %, rostly nad 15 %) budeme usilovat o propojení těchto informací s kvantitativními hodnoceními ze sekundárních dat.

Terénní šetření on-line dotazníky bude použito také ke **kvalitativnímu hodnocení**, kdy budeme zjišťovat fakta, ale i názory a zkušenosti prostřednictvím:

- (i) uzavřených otázek nebo polouzavřených otázek, kde jednotlivé volby odpovědi budou představovat určitou klasifikaci či strukturovaný výčet možných odpovědí, avšak na rozdíl od semi-kvantitativního hodnocení výše budeme tyto odpovědi kombinovat a vztahovat k jiným a z těchto kombinací odvozovat kvalitativní závěry
- (ii) otevřených otázek, doplňujících otázky uzavřené a polouzavřené, které budou sloužit k podrobnějšímu pochopení komplexní povahy dané problematiky a budou vodítkem k vysvětlení mechanismů a procesů, které ovlivňují implementaci projektů, celého programu a jeho výsledky.

Výběr a velikost vzorků pro kvantitativní a kvalitativní analýzy dat získaných prostřednictvím on-line dotazníku, oslovení cílových skupin

On-line dotazníkovým šetřením budou osloveny všechny subjekty, které se ucházely o účast v programu Prototypuj a ověřuj. Budou osloveny

- všechny firmy, které se účastnily programu Prototypuj a ověřuj, a to jejich majitelé nebo vedoucí pracovníci;
- všechny firmy, které se o účast v programu Prototypuj a ověřuj ucházely, ale podporu neobdržely; v jejich případě budou dotazníky dále členěny na:
 - o firmy, které neobdržely podporu, ale dostaly se do druhého kola
 - o firmy, které se ucházely, ale do druhého kola se nedostaly

Dotazníky směřované na jednotlivé typy oslovených/jednotlivé cílové skupiny budou přizpůsobeny povaze zjišťování rozdílných skutečností, a proto se budou do určité míry lišit. Pro firmy, které neprošly do druhého kola budou velmi stručné a budou zaměřeny především na vnímání programu Prototypuj a ověřuj, případně dalších programů JIC či programů jiných poskytovatelů podobných témat (např. Czechinvestu).

Dotazníky pro firmy účastnící se programu Prototypuj a ověřuj a pro ty, které prošly do druhého kola a podporu nezískaly, budou tematicky bližší, ale budou zohledňovat právě účast/neúčast v programu a budou zaměřeny na identifikaci odlišných trajektorií těchto dvou typů firem.

Vycházíme z předpokladu, že zadavatel, JIC, má k dispozici kontakty na všechny představitele výše uvedených cílových skupin. V případě, že některé kontakty již nejsou aktuální nebo jimi zadavatel nedisponuje, jsme připraveni v určité míře neaktuální kontakty dohledávat. S tím máme zkušenost z minulých evaluací pro různé subjekty.

Pro realizaci on-line dotazování předpokládáme, že výzva k účasti v průzkumu bude rozeslána prostřednictvím JIC a návratnost podpořena dopisem představitele JIC. Dotazník sám bude umístěn na serveru uchazeče. Veškerá data budou předána JIC po ukončení dotazování. **Dotazník budeme konzultovat se zástupci JIC.**

Postup při přípravě a organizaci on-line šetření

Příprava a realizace on-line terénního šetření bude postupovat v několika krocích:

- Vytvoření schématu dotazníku a návrh otázek dotazníku, s využitím informací z „desk research“ a z analýz sekundárních dat.
- Konzultace dotazníku se zástupci JIC, případně také s několika zástupci subjektů, které budou dotazovány (kvůli srozumitelnosti, jednoznačnosti apod.).
- Finální verze dotazníku.
- Převedení dotazníku do on-line formulářů. **Předpokládáme použití nástroje limesurvey, s nímž máme dlouholeté zkušenosti.**
- Realizace dotazníkového šetření, které bude probíhat po dobu cca 3-4 týdnů (v závislosti na době realizace dotazníkového šetření – např. v době svátků či prázdnin je třeba větší časové okno).

- Vyhodnocení dotazníku – analýza dat a informací, formulace dílčích zjištění jako dílčí vstup analýz/hodnocení odpovědi na evaluační otázky a zároveň jako vstup do další fáze terénního šetření formou hloubkových rozhovorů.

V průběhu realizace šetření předpokládáme, že z adresy představitele JIC bude těm, kdož dotazník dosud nevyplnili, zaslána e-mailem připomínka se žádostí o vyplnění.

Na základě předchozích zkušeností očekáváme, že dotazník pro on-line dotazování bude mít rozsah nejvýše 25-35 otázek, který se při jiných evaluacích či studiích v ČR ukázal jako ještě přijatelný pro cílové skupiny podniků.

Vzhledem k charakteru evaluačních otázek a zadání evaluace předpokládáme, že on-line dotazník bude obsahovat také otázky na kvantitativní informace/data. Je to z toho důvodu, že reportování firem je omezené, některé firmy data ve veřejně dostupných zdrojích, jako je např. justice.cz, nezveřejňují, některá data (například data o exportu, jeho teritoriální struktuře apod.), firmy zpravidla nezveřejňují ani v případě, když jinak zveřejňují výroční zprávy, rozvahy či výkazy zisků a ztrát. **Proto je pro účely hodnocení nezbytné kvantitativní data doplnit prostřednictvím on-line dotazníku.**

Při on-line dotazování doufáme v minimální návratnost 25-30 %, která vychází z minulých evaluačních zkušeností a ze zkušeností s dotazováním v analytických studiích a terénních průzkumech k různým účelům, které jsme realizovali v posledních cca 15 letech. Vzhledem k tomu, že návratnost dotazníků mimo jiné ovlivňuje také období roku, v němž se dotazování odehrává⁸ a případný souběh s jinými dotazníkovými akcemi, je velice obtížné návratnost garantovat.

Věříme, že dobré jméno JIC a potenciál aktivit a programů JIC bude působit ve směru větší návratnosti dotazníků, než uvádíme výše.

Typické otázky on-line dotazníku jsou uvedeny dále v popisu jednotlivých evaluačních otázek a způsobů, jimiž na ně budeme odpovídat. I tam jsou však uváděny zejména jako příklady, neboť konečné verze otázek bude možné navrhnout až v průběhu desk-research a zpracování sekundárních dat, podle jejich předběžných výsledků.

Klasifikace vybraných odpovědí v on-line dotazníku prostřednictvím metod analogických multikriteriálním analýzám.

Odpovědi na některé otázky on-line dotazníku, které budou formulovány jako volba více možností, budou ještě dále klasifikovány tím, že pro každou volbu bude navržena škála významnosti určité volby prostřednictvím bodování. Bude se jednat o určitou variantu multikriteriální analýzy. Bodové škály budou voleny specificky pro každou otázku podle její povahy. Například pro otázky na změny, které byly vyvolány programy JIC ve firmě navrhne škálu bodů 1-4, abychom se vyhnuli střednímu hodnocení (ve smyslu „tak nějak napůl“). Pro otázky, v nichž budou volby umožňující záporné a kladné hodnocení budeme navrhovat škálu např. -2, -1, 0, +1, +2.

⁸ V nedávné evaluaci, která probíhala v těsné návaznosti na povodně v Moravskoslezském a Olomouckém kraji byla například část cílové skupiny z dotazování zcela vyloučena, zejména proto, že firmy měly důležitější bezprostřední starosti, a navíc některé dočasně ztratily přístup k internetu.

S těmito škálami/hodnoceními půjde dále pracovat, výsledky shrnovat semi-kvantitativním způsobem (např. jako četnost a váha odpovědí), takže tato hodnocení budou také obdobou kvantitativních hodnocení).

1.1.5.3. Terénní šetření formou hloubkových individuálních rozhovorů

Terénní šetření prostřednictvím polostrukturovaných hloubkových individuálních rozhovorů bude navazovat na první výsledky desk-research, zejména kvantitativních analýz sekundárních dat a bude-li to možné, také na první výsledky on-line dotazování. Nicméně vzhledem k požadovanému harmonogramu projektu nelze vyloučit, že jednotlivé aktivity se budou do jisté míry překrývat.

Hloubkové rozhovory budou klíčovou metodou sběru kvalitativních informací, přestože budeme ověřovat či případně i získávat kvantitativní data, která nelze získat ze sekundárních zdrojů (např. ze statistik a databází). Jádrem jsou však kvalitativní informace. Bez hloubkových rozhovorů nelze podle naší více než 25 let budované zkušenosti z evaluací, analýz a hodnocení podnikatelského prostředí a inovačních systémů na některé evaluační otázky věrohodně či vůbec odpovědět.

Kvalitativní hodnocení pomocí hloubkových rozhovorů

Na rozdíl od on-line šetření budou hloubkové polostrukturované rozhovory zaměřeny především na **kvalitativní informace** a kvalitativní dotazování. Smyslem dotazování je pochopit mechanismy fungování podpory v různých kontextech, v různých situacích a v různých typech podniků (viz evaluační otázky). Hloubkové rozhovory také umožňují zjistit informace, které jsou obtížně kodifikovatelné, avšak pro pochopení výsledků a dopadů projektů a celého programu mohou být významné.

Budeme v určité míře, podobně jako v případě on-line dotazování, klást také uzavřené či polouzavřené otázky s možností volby, které vybízí k **semi-kvantitativnímu hodnocení**, avšak takové hodnocení budeme interpretovat s opatrností, vzhledem k různorodosti vzorku. Účelem klasifikace odpovědí je v tomto případě umožnit analyzovat odpovědi, avšak vyvozované závěry budou i tak převážně kvalitativní. Naopak pro pochopení souvislostí programu Prototypuj a ověřuj a jeho mechanismů fungování ve firmách i jeho vlivu na ekonomiku kraje a inovační ekosystém jsou hloubkové rozhovory nenahraditelné.

Výběr a velikost vzorků pro hodnocení pomocí hloubkových rozhovorů, oslovení cílových skupin

Hloubkové polostrukturované rozhovory budou vedeny s majiteli firem nebo s vedoucími představiteli firem.

Výběr respondentů z cílových skupin bude proveden tak, aby zahrnoval **různé druhy zúčastněných firem**. Při výběru budeme zohledňovat velikost firem, oborové zaměření firmy, pozici v hodnotových řetězcích.

Strukturu vzorku pro hloubkové rozhovory a jeho rozsah nelze jednoznačně a s konečnou platností dopředu určit bez toho, že by byly realizovány předchozí analytické a evaluační kroky – desk research a kvantitativní analýzy sekundárních dat, které teprve mohou dát dostatečné podklady pro zacílení hloubkových rozhovorů, rozsah a strukturu respondentů.

V obecné rovině však lze říci, na základě minulých rozsáhlých zkušeností, že bude hloubkový rozhovor provedeme v nejméně 30 firmách, které se účastnily programu Prototypuj a ověřuj nebo se ucházely o účast ve druhém kole. Z druhého kola nepodpořených firem budeme upřednostňovat ty, které skončily těsně po čarou, na podporu jejich projekty nedosáhly, ale lze je považovat za dostatečně kvalitní i tak.

Vzhledem k počtu subjektů v programu Prototypuj a ověřuj a rozsahu projektu (časovému a finančnímu) není možné realizovat hloubkové rozhovory s představiteli všech podpořených firem.

Strukturu vzorku firem pro hloubkové rozhovory, rozsah vzorku a zaměření dotazování budeme konzultovat se zástupci JIC.

Postup při přípravě a organizaci hloubkových rozhovorů:

Rozhovory budou vždy vedeny jako osobní rozhovory, buď on-line nebo, v případě, že tomu dají respondenti přednost, návštěvami v příslušných firmách. Naše zkušenost z cca 10 průzkumů podobného druhu, které jsme realizovali v posledních 5 letech ukazují, že představitelé vedení firem dávají přednost on-line setkáním před osobními in situ. **Pracovníci uchazeče prováděli šetření ve firmách za použití on-line nástrojů (zoom, webex, skype, MS teams, google meet) a mají s touto formou vedení hloubkových rozhovorů značnou zkušenost.**

Při realizaci hloubkových rozhovorů **předpokládáme, že výzva k účasti v průzkumu bude rozeslána a ochota respondentů se rozhovoru zúčastnit podpořena dopisem představitele JIC.**

Hloubkové rozhovory povedou zkušení tazatelé uchazeče, kteří mají s realizací hloubkových rozhovorů ve firmách zkušenosti a umí každý rozhovor správně připravit, vést a výsledky správně zaznamenat.

Hloubkové rozhovory budou nevyhnutelně multi-tematické, při jednom rozhovoru budeme zjišťovat informace pro zodpovězení několika evaluačních otázek či podotázek. Dotazy v hloubkových rozhovorech se budou soustřeďovat na informace, které nelze zjistit ze sekundárních zdrojů, například na mechanismy přenosu zkušeností mimo vlastní firmu, mechanismy působení programu Prototypuj a ověřuj, vnímání a podpůrné argumenty pro přínosy, které nejsou kvantifikovatelné, ale mohou být pro strategii firmy, pro její růst a/nebo získání investice rozhodující, protože mění její chování a cíle, na bariéry spojené s programem Prototypuj a ověřuj apod.

Hloubkové rozhovory budou vedeny formou polostrukturovaných rozhovorů na základě tzv. „**podkladu pro rozhovor**“, který nemá ve všech částech povahu dotazníku, nýbrž v určitých, dopředu daných otázkách slouží jako vodítko pro tazatele ke zjišťování informací o určitých tématech. Podklad pro rozhovor proto není dotazníkem v pravém slova smyslu. **Obsahuje kombinaci uzavřených a otevřených otázek a mnohé otevřené otázky klade tazatel „problémovým způsobem“**, kdy se rozhovor přizpůsobuje povaze tématu, které je vymezeno otázkou a pohybuje se v určitých mezích, nikoliv po striktně dopředu dané linii.

Volné, otevřené otázky jsou kladeny jednak jako tzv. „vyhledávací“, kdy dopředu neznáme charakter odpovědi a potřebujeme se o tématu dozvědět něco nového, jednak se bude jednat o otázky, kdy neznáme možnosti/varianty odpovědí, odpovědi nelze klasifikovat či zařadit do typů apod.

Výsledky dotazování poté tazatelé zaznamenají do on-line záznamového prostředí, které bude provozováno na serverech uchazeče. Zkušenosti s tímto způsobem spolupráce má uchazeč

z projektu „Mapování inovační kapacity INKA 2014+“ a z celé řady dalších projektů evaluačních i z analytických studií. Uchazeč má více než 15 let zkušeností z ČR i ze zahraničí se záznamovým prostředím limesurvey, které bylo rovněž úspěšně použito v projektu INKA 2014+.

Realizace terénního šetření pomocí hloubkových rozhovorů bude probíhat po dobu cca 1,5-2 měsíců.

Příprava a realizace terénního šetření formou rozhovorů bude postupovat v několika krocích:

- Návrh struktury a rozsahu vzorku pro hloubkové rozhovory (**viz též odstavec následující po výčtu postupových kroků při přípravě a organizaci hloubkových rozhovorů**).
- Vytvoření schématu podkladu pro rozhovor a návrhu otázek podkladu pro rozhovor, s využitím informací z on-line šetření, „desk research“ a z analýz sekundárních dat.
- Konzultace podkladu pro rozhovor a struktury a rozsahu vzorku se zástupci JIC.
- Finální verze podkladu pro rozhovor, jeho převod do on-line záznamového prostředí (předpokládáme použití nástroje limesurvey s nímž máme dlouhodobé zkušenosti).
- Školení, resp. sladění tazatelů. I v případě zkušených tazatelů je třeba společného setkání v rozsahu cca 1,5-3 hod., v jehož průběhu se tazatelé seznámí se strukturou podkladu pro rozhovory a jednotlivými otázkami, zejména však s jejich smyslem, významem, možnostmi jednotlivých odpovědí, s kontextem šetření v tomto konkrétním projektu a v konkrétním programu apod. Toto školení je důležité pro zajištění konzistence dotazování, zaznamenávání otevřených odpovědí, jakož i pro problémové vedení rozhovoru v případě některých otázek.
- Realizace hloubkových rozhovorů v délce 1,5-2 (pracovních) měsíců. Do rozhovorů zapojíme 4 tazatele. Naše zkušenosti z mnoha podobných průzkumů ukazují, že pro uvedený počet rozhovorů v takovém čase je počet 4 tazatelů optimální. Současně takový počet tazatelů stále dobře umožňuje soustředit informace a zkušenosti (nepsané znalosti, tacit knowledge) z rozhovorů a využít je pro následnou analýzu a závěry z průzkumu.

V případě zájmu se hloubkových rozhovorů mohou účastnit i zástupci JIC, avšak raději nejvýše jeden pro každý rozhovor. V případě více tazatelů jednak rozhovor může působit jako výsledek, jednak se rozbíjí dynamika a struktura rozhovoru a jeho informační výtěžnost bývá (kontraintuitivně) menší.

- Konzultace/workshop tazatelů pro získání nepsaných (nezapsatelných) informací, zkušeností a názorů z dotazování. Takový workshop je užitečný pro formulaci závěrů a pro lepší pochopení kontextu celého šetření a situace programu Prototypuj a ověřuj.

Na workshop tazatelů budou pozváni též pracovníci JIC, aby se mohli seznámit s živými zkušenostmi tazatelů, klást doplňující otázky a vůbec vytěžit z této metody informace, které jsou v písemné formě obtížně předatelné či nepředatelné (tacit knowledge).

- Vyhodnocení výsledků šetření – analýza dat a informací, formulace dílčích zjištění jako dílčí vstup analýz/hodnocení odpovědi na evaluační otázky.

Každý rozhovor se také skládá z několika fází/dílčích kroků, které jsou určitým způsobem formalizovány. V obecné rovině se jedná o:

- Přípravu na rozhovor - nastudování informací o firmě, získání kvantitativních dat, která jsou veřejně dostupná (a v rozhovoru se jen ověřují).
- Sjednání rozhovoru s představitelem firmy - kontaktování, sjednání termínu, formy rozhovoru.
- Vlastní provedení rozhovoru ve struktuře podle podkladů pro rozhovor, přičemž tazatelé reagují na nečekaná témata a informace a vztahují-li se k tématům průzkumu, zkoumají je dále a získávají nové, nepředpokládané informace. Součástí rozhovoru je také vedení poznámek z rozhovoru pro pozdější záznam rozhovoru ve strukturované podobě.
- Zpracování záznamu rozhovoru v dopředu připraveném on-line prostředí (předpokládáme použití nástroje limesurvey, s nímž máme dlouholeté zkušenosti).

Součástí rozhovoru je také celá řada formálně zdvořilostních kroků, včetně například vysvětlení účelu rozhovoru, ujištění o tom, že individuální informace nebudou zveřejněny apod.

Jelikož se rozhovorů budou účastnit zkušení tazatelé, bude postup realizace rozhovorů v průběhu školení tazatelům pouze připomenut.

Typické otázky nebo témata rozhovorů jsou uvedeny dále v popisu jednotlivých evaluačních otázek a způsobů, jimiž na ně budeme odpovídat. I tam jsou však uváděny převážně jako příklady, neboť konečné verze otázek a témat bude možné navrhnout až v průběhu desk-research a zpracování sekundárních dat.

1.1.6. Přístup ke zpracování evaluačních otázek a návrh podotázek

Dále popisujeme způsoby, metody a techniky, jejichž pomocí budeme odpovídat na jednotlivé evaluační otázky a podotázky. Evaluační otázky a podotázky, přestože jsou popisovány jednotlivě, chápeme jako do jisté míry provázané. Některé otázky a podotázky na sebe váží bezprostředně, když například odpověď na jednu evaluační otázku či podotázku podmiňuje další, nebo když se různé evaluační otázky/podotázky zaměřují na podobné téma (například výkonnost podpořených firem) z různých hledisek.

Náš přístup k evaluačním otázkám (EO) popsán níže je z důvodů srozumitelnosti popsán pro každou evaluační otázku a někdy i pro dílčí podotázky zvlášť, avšak hodnocení (odpovědi na evaluační otázky a podotázky) budeme provádět v souvislostech, které vyplývají z logiky programu Prototypuj a ověřuj a jeho záměrů v kraji a v krajské ekonomice i z logiky provázanosti evaluačních otázek a podotázek samotných.

1.1.6.1. EO 1.1. Jaké jsou ekonomické, byznysové, technologické a další dopady programu na podpořené firmy?

Stručný popis hodnocení	Tuto evaluační otázku považujeme, vzhledem k cílům evaluace, za otázku ústřední. Ekonomické dopady programu na podpořené firmy chápeme jako příspěvek programu k růstu firem, přičemž hlavním ukazatelem růstu je růst obrátu a zisku před zdaněním. Z pohledu dopadů na firmy je růst počtu zaměstnanců dopadem vedlejším, protože je prostředkem růstu firmy,
--------------------------------	--

	nikoliv jejím cílem. Nicméně z pohledu programu Prototypuj a ověřuj, vzhledem k cílům RIS JMK je zaměstnanost na kvalifikačně náročných pracovních místech ukazatelem významným. Podobně růst či výše platů jsou nepřímým ukazatelem hospodářského úspěchu, mimo jiné proto, že umožňují získávat kvalifikované lidi na napjatém, vysoce konkurenčním trhu práce. Nedávná hodnocení, která jsme prováděli v posledních cca 2 letech ukazují, že od určité úrovně, která je převážně individuální, je výše platu vedlejším faktorem a lidé, např. v IT, přijímají práci či mění zaměstnání spíše z důvodů atraktivity práce než z důvodů získání více peněz - a často přijímají méně placenou, avšak zajímavou práci. Atraktivita zaměstnání, přestože je převážně subjektivně vnímaná, je dalším faktorem, na který se budeme tázat v souvislosti s ekonomickými dopady. Pro hodnocení ekonomických dopadů a zároveň businessových dopadů budeme zjišťovat údaje o exportu a vstupu na nové trhy. Na pomezí businessových a ekonomických dopadů jsou také výsledky tržního ověření výrobku (market/customer validation). Za businessové dopady považujeme získání nových klientů, získání investic pro další rozvoj, ale také zapojení firem a jejich majitelů do sítí spolupráce, či do neformálních sítí podnikatelů kvůli možnosti sdílet zkušenosti a učit se navzájem. Vzhledem k tomu, že lze předpokládat firmy/produkty, které jsou teprve na cestě k tomu získat zákazníky, budeme posuzovat projekty také z hlediska řádovostního potenciálu trhů, na které směřují a budeme zjišťovat výsledky tržního ověření - jakýsi nepřímý, měkký ukazatel pravděpodobnosti na trhu uspět. Dále se zaměříme na důsledky spolupráce s JIC (v programu i mimo něj) pro nastavení/ověření business modelu, schopnost připravit se na jednání s investory, oslovovat je a jednat s nimi - tj. na růst podnikatelských dovedností v tomto okruhu témat. Za technologické dopady považujeme posun potenciálního produktu v TRL ke koncovému, pro trh připravenému produktu. V subtilnější formě však technologické dopady zahrnují také adopci technologií, získání zkušeností s prototypováním a ověřováním prototypů, s vývojem produktů. Součástí hodnocení technologických dopadů je také otázka vlivu tržního ověřování na design and charakter výrobku v průběhu prototypování a posunování ve fázích TRL. V krajním případě nelze vyloučit situaci, kdy tržní ověření vedlo k zastavení dalšího vývoje v případě, kdy se tržní potenciál ukázal nedostatečným. Za tímto účelem využijeme typologii zákaznické připravenosti daného produktu, tzv. customer readiness level (CRL⁹). Prostřednictvím této typologie budeme schopni posoudit nejen to, v jaké
--	--

⁹ https://kthinnovationreadinesslevel.com/wp-content/uploads/sites/9/2021/02/Customer-Readiness-Level_F.pdf

	fázi zákaznické připravenosti projekty skončily (pokud skončily), ale zejména to, do jaké fáze zákaznické připravenosti se díky ověřování v programu Prototypuj a ověřuj dostaly. Vzhledem k povaze programu nelze předpokládat konzistentní dopady v celém vzorku firem, a to z následujících důvodů: - cesta od prototypu a jeho ověření k finálnímu výrobku a dále k jeho uvedení na trh je pro různé obory, ale i pro různé výrobky určitého odvětví různě dlouhá; - firmy, které do programu vstupovaly měly patrně své produktové záměry na různé úrovni TRL (4-7), a posun k finálnímu či předfinálnímu produktu pro získání investice byl či je pro ně různě náročný nejen finančně, ale i časově; - firmy, které do programu vstupovaly měly patrně své produktové záměry na úrovni 3-4 CRL. - program běží několik let, ale hodnoceny budou také firmy z posledních kol, jejichž výsledky jsou relativně čerstvé a mimo jiné i z výše uvedených důvodů neměly dostatek času, aby se potenciál růstu daný novým/připravovaným produktem projevil. To ostatně předpokládá zadání evaluace, kde se výslovně uvádí požadavek sledovat trendy/potenciál, nejen faktické výsledky. V hodnocení se zaměříme na hledání pravidelností z hlediska fáze TRL, v níž firma do programu vstupuje, na obor/druh produktu a na jejich kombinaci. Budeme také zjišťovat, zdali lze nalézt pravidelnosti v závislosti na dalších charakteristikách firem, jako je původ či vývojová fáze firmy (spin-off, fyzická osoba začínající podnikat, mladá firma jiného původu, zralá či zralejší firma (3-5 let+) apod.). Podle charakteru podpořených a nepodpořených firem lze zvažovat i další charakteristiky, např. charakter výrobku podle cílového trhu apod. Dílčí charakteristiky firem, podle nichž budeme zvažovat pravidelnosti, nejen kvantitativní, ale zejména kvalitativní, navrhujeme až po podrobnějším seznámení s charakterem a charakteristikami podpořených a nepodpořených firem. Za další charakteristiku považujeme skutečnost, kdy se firma ucházela o podporu opakovaně, protože v některé z dřívějších výzev neuspěla. O důležitosti tohoto hlediska jsme přesvědčeni na základě jiných hodnocení, která jsme realizovali v nedávné minulosti, a v nichž se firmy ucházely o podporu opakovaně, buď proto, že to program umožňoval, nebo proto, že dříve neuspěly. Proces zpětné vazby a učení se byl dorazovanými firmami i správci programů
--	---

	označován jako dosti významný nejen v tom, že firma na podruhé uspěla, ale zejména v tom, že poučení z prvního neúspěchu byly firmy schopny přenášet do svých podnikatelských aktivit, zejména do strategického uvažování a do vztahu ke klientům. Proto tuto hypotézu budeme ověřovat i ve stávajícím hodnocení. Budeme se tedy tázat: • <i>Jaké hospodářské, businessové a technologické výsledky se v podpořených firmách projeví? Jaké dopady v těchto okruzích se projeví?</i> • <i>Jak se různé charakteristiky firem projevovaly v hospodářských, businessových a technologických výsledcích a dopadech?</i> Zejména: • <i>Jak se projevuje počáteční fáze TRL, s níž firma do programu vstupovala, na jejích dalších úspěších či neúspěších?</i> • <i>Z jaké do jaké fáze CRL se podpořené firmy nejčastěji posouvaly?</i> • <i>Jak se projevuje obor produktu na jejích dalších úspěších, neúspěších, resp. na rychlosti s níž firma míří na trh nebo na obtížích vstupu na trh nebo při získávání investic?</i> • <i>Lze najít pravidelnosti také v kombinaci počáteční fáze TRL a oboru?</i> • <i>Jaký vliv má doba od skončení podpory na businessové výsledky a na hospodářské výsledky?</i> • <i>Jaký vliv má původ či vývojová fáze firmy nebo další kvalitativní charakteristiky na hospodářské či businessové výsledky, na úspěšnost při vstupu na trh, získání investora či jednání s nimi, na úspěšnost/míru posunu v TRL a směrem k trhu apod.</i> • <i>Jak hospodářské úspěchy, businessové a technologické změny ovlivnilo opakované žádání o podporu?</i> Přestože se nabízí také otázky na výši podpory a její vliv na hospodářské a businessové nebo technologické výsledky, toto hodnocení nedoporučujeme. Výše podpory je ve vztahu k potřebám technologického vývoje různých produktů natolik individuální, že případné závěry by byly obtížně hajitelné. Nedávné hodnocení veřejných programů podpory podnikání, které jsme realizovali poukázalo na některé významné vnitrofiremní faktory, které ovlivňují růst a úspěch firmy, a tedy také dopady programu veřejné podpory. Jsou to zejména: - <i>ambice majitelů a jejich růstové aspirace, nejen ve smyslu cílů růstu, směrů růstu nebo jeho rozsahu, ale vůbec kombinace</i>
--	--

	technologických a tržních aspirací (v ČR se opakovaně setkáváme s podnikateli, pro které je businessový úspěch prostředkem naplňování technologických ambicí); - řízení firmy, strategický management, ale i organizace běžné, každodenní rutiny; - účast v podnikatelské či inovační komunitě či získané kontakty v důsledku účasti v programu vč. např. výzkumných apod. Dopady programů ve firmách jsou na druhou stranu charakterem firem a jejich prostředím ovlivňovány negativně. Nedostatek kapacit věnovat se vývoji nového produktu (peníze nemusí být hlavním limitujícím faktorem, jak ukazují rozhovory v některých firmách z posledních let), vnitřní nesoulad ve firmě na různých úrovních a různé povahy, což se podle našich zkušeností vztahuje i na malé rodinné firmy s několika málo zaměstnanci. Nedávná hodnocení ukazují také na nezanedbatelný, ale ve skutečnosti velice různorodý vliv vnějších faktorů, z nichž za nejvýznamnější lze považovat různé krize poslední doby - zdražení energií či napadení Ukrajiny Ruskem apod. - a jejich důsledky pro proměnu trhů a chování zákazníků či konkurentů. V hodnocení se zaměříme nejen na identifikaci a posouzení dopadů samotných, ale také budeme usilovat o dílčí zobecnění, budeme hledat a popisovat mechanismy působení programu ve firmách a budeme posuzovat a tázat se na význam programu pro dosažení výsledků či posun firmy k lepším výsledkům. Vzhledem k charakteru programu, velikosti vzorku a jeho rozložení v čase je však třeba zdůraznit, že zobecnění je třeba přijímat s opatrností a kontextuálně, neboť velikost vzorku, jeho předpokládaná různorodost a rozložení v čase představují omezení, která nelze jednoduše překonat. Při hodnocení se rovněž zaměříme na ověření hrubého výpočtu návratnosti programu a na odhad současného stavu návratnosti veřejných prostředků do programu vkládaných. Na základě minulých zkušeností lze návratnost odhadovat následujícími cestami: - množství investic získaných firmami v návaznosti na vývoj produktů a na podporu programu Prototypuj a ověřuj, tj. obdoba postupu, který experti JIC již dříve požili; v tomto případě půjde o aktualizaci dat a výsledků, kterými JIC pravděpodobně disponuje, a to na základě informací získaných od firem; - příspěvek firem k růstu regionálního HDP prostřednictvím růstu tržeb, vyšší zaměstnanosti, růstu objemu mezd či růstu průměrně
--	---

	vyplácených mezd s předpokladem, že přinejmenším část růstu tržeb se projeví v lokálních nákupech.
Kvantitativní metody a techniky	Kvantitativní techniky a data budeme používat v omezené míře pro hodnocení hospodářských výsledků: - tržby/obrat v letech před a po poskytnutí podpory, změna v čase - zisk před zdaněním, pokud budou příslušná data pro hodnocení firmy k dispozici, změna v čase - počet zaměstnanců a změna v čase, - mzdy a platy a změna v čase ve formě úplných osobních nákladů nebo odhadu průměrných měsíčních hrubých mezd, podle dostupnosti dat z hodnocených firem - výše exportu - řádový odhad nebo podíl exportu na tržbách a změna v čase - výše investic, které firmy získaly, a význam/podíl (odhad) podpory programu Prototypuj a ověřuj na získání této investice. - Počet patentů s původcem, který je zároveň majitel firmy žádající o podporu z programu, a hodnota těchto patentů. Výše uvedená data budeme srovnávat jednak navzájem mezi podpořenými firmami, s výhradou výše uvedenou, která se váže k velikosti a různorodosti vzorku z mnoha hledisek, včetně hlediska časového. Další srovnání budeme dělat vůči obdobným datům za nefinanční podniky Jihomoravského kraje, případně za další kraje a za ČR (viz. EO 2.1.). Do kvantitativních technik počítáme i ty, které nazýváme semi-kvantitativní, tj. například odhad významu (v %) účasti v programu Prototypuj a ověřuj pro růst hospodářských výsledků a zaměstnanosti, počet nových trhů, na které firmy směřují apod. Pro <i>hodnocení návratnosti prostředků vložených do programu Prototypuj a ověřuj</i> použijeme: - srovnání získaných investic firmami, které byly podpořeny programem, případně ve srovnání s investicemi, které získaly firmy programem ve druhém kole nepodpořené - srovnání růstu tržeb, zaměstnanosti a mezd podpořených firem s růstem týchž ukazatelů podniků nefinančního sektoru Jihomoravského kraje, kdy za předpokladu rychlejšího růstu tržeb, zaměstnanosti a mezd podpořených firem lze diferenci obou vzorků považovat za určitou aproximaci příspěvku podpořených firem krajskému hospodářství za předpokladu, že dotazníky a rozhovory zjistíme hrubý odhad firem, jako měrou přispěl k jejich růstu tržeb,

	a zaměstnanosti program Prototypuj a ověřuj. Srovnání popsané ve druhém výše uvedeném bodě lze provést také pro firmy podle velikostních kategorií a vlastnictví a odhad návratnosti vložených veřejných prostředků ještě poněkud zpřesnit.
Kvalitativní metody a techniky	Kvalitativní metody a techniky budou v tomto případě založeny na on-line dotazování a na polostrukturovaných rozhovorech. V obou případech budeme zjišťovat, jen poněkud rozdílným způsobem, s rozdílným důrazem na podrobnost a charakter informací (viz vysvětlení metod výše) - ověření hospodářských výsledků a dopadů v případech, kdy informace z jiných zdrojů nebudou dostupné - businessové dopady s důrazem na výši investice získané, případně také připravované (a stadium příprav - rozhovory) pro posouzení trendů či pravěpodobnosti získání, a další businessové změny, vč. získání nových dovedností, znalostí, know-how prostřednictvím podpory a konzultací JIC, a také informace o přenosu know-how ve firmě do dalších procesů, tj. na proces „učení se“ ve firmě díky spolupráci s JIC a jeho experty - technologické dopady, v on-line dotazování samohodnocení posunu v TRL, v rozhovorech pak jeho ověření, resp. expertní posouzení posunu v TRL prostřednictvím otázek na změny produktu; otázky na šíření technologií, vývojových a technologických zkušeností získaných v projektu Prototypuj a ověřuj v prostředí podpořené firmy; Otázky na „šíření technologií..“ a na „šíření podnikatelských zkušeností..“ v podpořených firmách závisí na vyspělosti, vývojové fázi firmy. Velmi mladé firmy, začínající podnikatelé či začínající spin-off firmy mají patrně méně příležitostí využívat získané zkušenosti pro další procesy ve firmě, na druhou stranu dopady získaných zkušeností mohou být relativně mnohem větší a rychlejší. V on-line dotazování a v rozhovorech se také budeme tázat na vnímání podpory JIC obecně a programu Prototypuj a ověřuj zvláště podpořenými firmami. Kvalitativní techniky v této evaluační otázce budou zároveň vstupem a budou propojeny s otázkami a tématy evaluačních otázek dalších.
Použitá data a zdroje	Dun & Bradstreet nebo Amadeus nebo Orbis nebo MERK – data o tržbách/výkonech, zaměstnanosti, exportu (dostupná jen u malého množství firem zařazených v databázi), zisku před zdaněním.

	Informace o patentech z databáze Patsnap, které umožní identifikovat a srovnat podpořené i nepodpořené projekty podle toho, zdali mají či nemají patent a jaká je hodnota patentů. Ukazatel hodnoty patentů obsažený v patentové databázi Patsnap funguje do určité míry jako indikátor komerčního potenciálu. Justice.cz pro doplnění chybějících dat v databázích podniků. On-line dotazníky. Rozhovory.
--	--

1.1.6.2. EO 1.2 Jak se liší vývojová trajektorie firem, které byly podpořené programem ve srovnání s těmi, které podpořené nebyly a ucházely se o podporu?

Stručný popis hodnocení	Tato evaluační otázka i její následné podotázky jsou komplementární k evaluační otázce č. 1.1. Ke hledání odpovědí na tuto evaluační otázku budeme přistupovat obdobně, jako k hledání odpovědí na předchozí evaluační otázku a její dílčí podotázky. Rozdíly v přístupu jsou dány tím, že v tomto případě se budeme zaměřovat na firmy, které nebyly programem Prototypuj a ověřuj podpořeny, i když se o účast v něm ucházely. Firmy, které se o účast ucházely, ale nezískaly podporu, lze v principu rozdělit do tří skupin: - firmy ze druhého kola, které zůstaly těsně pod hranicí možné podpory, a teoreticky mohly být dobrými kandidáty podpory - firmy z druhého kola, které se hranici podpory nepřiblížily a v dané výzvě nebyly mezi velmi nadějnými kandidáty - firmy z prvního kola, které do druhého kola nepostoupily - firmy z prvního nebo druhého kola, které nezískaly podporu v programu Prototypuj a ověřuj, ale získaly podporu v jiném programu (vstup/překryv s EO 1.4. Vzhledem k tomu, že množství firem není vcelku příliš vysoké, jakož i proto, že rozhodnout o hranici mezi „lepšími“ a „horšími“ firmami druhého kola je nesnadné a společné kritérium pro různé výzvy může být nemožné najít, budeme firmy posuzovat jen ve dvou skupinách, tj. firmy postoupivší do druhého kola a firmy, které se dostaly jen do kola prvního. Otázky/témata týkající se firem, které nezískaly podporu programu prototypuj a ověřuj, ale účastnily se jiných aktivit nebo programů JIC budou předmětem EO 1.4. Pokud nastal případ, že firma v některé výzvě postoupila jen do prvního
--------------------------------	--

	kola, ale v další výzvě došla do druhého kola nebo uspěla, budeme ji vždy započítávat do té kategorie firem, podle nejvyššího dosaženého úspěchu. I v případě firem nepodpořených programem Prototypuj a ověřuj se zaměříme na posuzování ekonomického vývoje, proměny businessové a proměny technologické, podobně jako v předchozí evaluační otázce a v podobné tematické struktuře. Pro firmy postoupivší do druhého kola budeme usilovat o posouzení stejných charakteristik kvalitativních i výkonových jako v případě firem podpořených. V případě firem, které se účastnily jen prvního kola se soustředíme na charakteristiky výkonové stejně jako u ostatních firem, a pouze na vybrané charakteristiky kvalitativní, umožňující hodnotit businessový a technologický vývoj nepodpořených firem. Budeme tedy zjišťovat: • <i>Jak firmy bez podpory posunuly své záměry z hlediska stupně TRL, zdali a jak úspěšně rozvíjely prototyp, z jakých zdrojů.</i> • <i>Jak se firmám dařilo ověřovat technická a v případě vyšších stupňů TRL také technologická řešení (posun v CRL).</i> • <i>Jak firmy ověřovaly tržní potenciál připravovaných produktů, s jakými zkušenostmi.</i> • <i>Jak firmy rozvíjely či připravovaly business model pro své chystané produkty.</i> • <i>Zdali získaly investory, případně zdali usilovaly o investory a s jakou zkušeností, případně zdali s investory jednají a s jakým očekáváním.</i> V souladu se zadáním se zejména v rozhovorech soustředíme na firmy, které skončily těsně pod hranicí podpory a na jejich další vývoj.
Kvantitativní metody a techniky	Kvantitativní techniky a data budeme používat v omezené míře pro hodnocení hospodářských výsledků, podobně jako v předchozí evaluační otázce, tedy: - tržby/obrat v letech před a po poskytnutí podpory, změna v čase - zisk před zdaněním, pokud budou příslušná data pro hodnocení firmy k dispozici, změna v čase - počet zaměstnanců a změna v čase, - mzdy a platy a změna v čase ve formě úplných osobních nákladů nebo odhadu průměrných měsíčních hrubých mezd, podle dostupnosti dat z hodnocených firem - výše exportu - řádový odhad nebo podíl exportu na tržbách a změna v čase

	- výše investic, které firmy získaly, a význam/podíl (odhad) podpory programu Prototypuj a ověřuj na získání této investice. - Počet patentů s původcem, který je zároveň majitel firmy žádající o podporu z programu, a hodnota těchto patentů. Výše uvedená data budeme srovnávat jednak navzájem mezi firmami postoupivšími do prvního a druhého kola, dále s firmami podpořenými (viz EO 1.1.) a také s výkonností firem nefinančního sektoru Jihomoravského kraje, případně dalších krajů a ČR (viz EO 2.1.). I v tomto případě platí výhrada, že velikost vzorku firem bude patrně příliš malá na to získat robustní zobecnění.
Kvalitativní metody a techniky	Kvalitativní metody a techniky budou v tomto případě založeny na on-line dotazování a na polostrukturovaných rozhovorech. On-line dotazníky oslovíme všechny firmy, které se o podporu ucházely, tedy jak ty, které skončily v 1. kole, tak ty, které postoupily do 2. kola. On-line dotazník pro firmy z jednotlivých kol se bude lišit: - pro firmy ze druhého kola, a pro firmy, které získaly jinou podporu JIC, bez ohledu na to, ve kterém kole skončily, bude dotazník podrobnější, v případě firem, které získaly další podporu JIC nebo se účastnily jeho aktivit budou důležité také otázky na význam této podpory pro vývoj firmy; - pro firmy, které skončily v 1. kole a neúčastnily se další podpory JIC bude dotazník velmi stručný, nebude obsahovat otevřené otázky s výjimkou voleb „Jiné..“ v jinak uzavřených otázkách a s výjimkou možnosti závěrečného vysvětlení či komentáře. Rozhovory budou zaměřeny pouze na firmy, které dosáhly druhého kola a v něm skončily, s předností firmám, které skončily blízko pod limitem podpory. Smyslem tohoto hodnocení je posoudit, jak se dařilo záměrům, které byly v mnoha ohledech slibné. Rozhovory budou tematicky zaměřeny podobně jako rozhovory s firmami, které podporu získaly, avšak s tím rozdílem, že se nebudeme tázat na vlivy programu Prototypuj a ověřuj, ale pouze na vývoj firem, jejich produktů a technologický posun buď bez podpory JIC, nebo s jinými formami podpory JIC, pokud se jich firmy účastnily. Důraz budeme klást na takové firmy, které žádnou jinou formu podpory nezískaly, ani od JIC ani z jiných českých či mezinárodních veřejných programů, abychom mohli posoudit význam podpory poskytované JIC vůči situacím firem, které podporu nezískaly žádnou. Kvalitativní techniky v této evaluační otázce budou zároveň vstupem a

	budou propojeny s otázkami a tématy evaluačních otázek dalších.
Použitá data a zdroje	Dun & Bradstreet nebo Amadeus nebo Orbis nebo MERK – data o tržbách/výkonech, zaměstnanosti, exportu (dostupná jen u malého množství firem zařazených v databázi), zisku před zdaněním. Informace o patentech z databáze Patsnap, které umožní identifikovat a srovnat podpořené i nepodpořené projekty podle toho, zdali mají či nemají patent a jaká je hodnota patentů. Ukazatel hodnoty patentů obsažený v patentové databázi Patsnap funguje do určité míry jako indikátor komerčního potenciálu. Justice.cz pro doplnění chybějících dat v databázích podniků. On-line dotazníky. Rozhovory.

1.1.6.3. EO 1.3 Jaké efekty podpořeným a nepodpořeným firmám/subjektům přinesla individualizovaná zpětná vazba od hodnotitelů*ek programu?

Stručný popis hodnocení	Tato evaluační otázka cílí ve své podstatě na dva základní aspekty zpětné vazby poskytnuté hodnotili podpořeným i nepodpořeným firmám. První aspektem je kvalita poskytnuté zpětné vazby. Pokud je zpětná vazba kvalitní, tak s ní mohou majitelé podpořených i nepodpořených firem lépe pracovat a je větší pravděpodobnost, že dojde ke změně v důsledku poskytnuté zpětné vazby. Tím druhým je osobnost „poskytovatele“ zpětné vazby. Obecně lidé přijímají zpětnou vazbu lépe od autorit a osobností, které respektují nebo vzbuzují respekt. V případě programu Prototypuj a ověřuj se typicky jedná o osobnosti s přímou praktickou životní zkušeností se založením a (úspěšným) rozvojem technologických projektů. Kvalita zpětné vazby a typ osobnosti, který zpětnou vazbu poskytl, budou vnitřním rozměrem dílčích evaluačních otázek, na které chce zadavatel znát odpověď. Jelikož se jedná o kvalitativní parametry, budeme efekty zpětné vazby podpořených a nepodpořených firem zjišťovat prostřednictvím online průzkumu a hloubkových rozhovorů. Konkrétně se budeme tázat: <i>Jaký vliv má tato zpětná vazba pro úspěšnost projektových záměrů v následných výzvách programu, neuspěje-li uchazeč v první, do které se přihlásil, a jakou roli v tom hraje kvalita poskytnuté zpětné vazby a osobnost hodnotitele?</i> <i>Jaká je vůbec míra opakovaného zapojení se uchazečů do programu?</i> <i>Jaké přínosy má individualizovaná zpětná vazba od hodnotitelů</i>
--------------------------------	---

	<i>programu pro zapojené subjekty a jak majitelé firem hodnotí kvalitu hodnotitelů v programu?</i> • <i>Jak konkrétně podpořené a nepodpořené zpětnou vazbu využily a jaký byl mechanismus implementace a efektu zpětné vazby?</i> • <i>Do jaké míry tato zpětná vazba měla vliv na vývoj daného prototypu, a to jak po technické, tak komerční stránce?</i> Výstupem hodnocení této evaluační otázky tak nebude pouze hodnocení zpětné vazby samotné a jejího dopadu, ale také zpětná vazba k nastavení poskytování zpětné vazby a složení hodnotitelů v kontextu jejich autority a respektu u žadatelů.
Kvantitativní metody a techniky	V této otázce nebudou využity. Pro interpretaci budou využity závěry z předchozích evaluačních otázek.
Kvalitativní metody a techniky	Kvalitativní metody a techniky budou v tomto případě založeny na on-line dotazování a na polostrukturovaných rozhovorech. On-line dotazníky oslovíme všechny firmy, které se o podporu ucházely, tedy jak ty, které skončily v 1. kole, tak ty, které postoupily do 2. kola. On-line dotazník pro firmy z jednotlivých kol se bude lišit: - pro firmy ze druhého kola, a pro firmy, které získaly jinou podporu JIC, bez ohledu na to, ve kterém kole skončily, bude dotazník podrobnější, v případě firem, které získaly další podporu JIC nebo se účastnily jeho aktivit budou důležité také otázky na význam této podpory pro vývoj firmy; - pro firmy, které skončily v 1. kole a neúčastnily se další podpory JIC bude dotazník velmi stručný, nebude obsahovat otevřené otázky s výjimkou voleb „Jiné..“ v jinak uzavřených otázkách a s výjimkou možnosti závěrečného vysvětlení či komentáře. Rozhovory budou zaměřeny pouze na firmy, které dosáhly druhého kola a v něm skončily, s předností firmám, které skončily blízko pod limitem podpory. Smyslem tohoto hodnocení je posoudit, jak se dařilo záměrům, které byly v mnoha ohledech slibné. Rozhovory budou tematicky zaměřeny podobně jako rozhovory s firmami, které podporu získaly, avšak s tím rozdílem, že se nebudeme tázat na vlivy programu Prototypuj a ověřuj, ale pouze na vývoj firem, jejich produktů a technologický posun buď bez podpory JIC, nebo s jinými formami podpory JIC, pokud se jich firmy účastnily. Důraz budeme klást na takové firmy, které žádnou jinou formu podpory nezískaly, ani od JIC ani z jiných českých či mezinárodních veřejných programů, abychom mohli posoudit význam podpory poskytované JIC vůči situacím firem, které podporu nezískaly

	žádnou. Kvalitativní techniky v této evaluační otázce budou zároveň vstupem a budou propojeny s otázkami a tématy evaluačních otázek dalších.
Použitá data a zdroje	Data JIC. On-line dotazníky. Rozhovory.

1.1.6.4. EO 1.4 Do jaké míry fungoval program i jako nástroj akvizice klientů pro JIC?

Stručný popis hodnocení	JIC je nedílnou součástí inovační ekosystému Jihomoravského kraje více než 20 let. Za tu dobu se stal klíčovým veřejným hráčem inovačního ekosystému, tzv. Innovation intermediary¹⁰, který kultivuje a rozvíjí inovační ekosystém prostřednictvím systému veřejných služeb zaměřujících se na řešení selhání trhu v různých fázích vývoje firem. Program Prototypuj a ověřuj se zaměřuje na začínající rizikové projekty s globálním potenciálem. Smyslem programu je tak podpořit odvážné a ambiciózní zakladatele start-upů, kteří chtějí změnit trh nebo jeho část v určitém odvětví. Tito začínající podnikatelé jsou převážně „prvopodnikatelé“ (podobně jak jinde v Česku a ve střední a východní Evropě v důsledku historického vývoje) a pro svůj rychlejší a efektivnější rozvoj potřebují dostatečnou podporu, kterou jim JIC může nabídnout. prostřednictvím služeb pro „Early Stage Founders“ (inkubace, networking apod.) a v budoucnu také pro „Scaleup Leaders“ (Scaleup Guide, Scaleup Consulting apod.). V rámci evaluace se v této evaluační otázce zaměříme na to, kolik podpořených i nepodpořených firem využilo JIC, jaké typy služeb využily a zdali se v důsledku využití těchto služeb v případě nepodpořených firem, opětovně hlásili do programu Prototypuj a ověřuj. Jelikož však JIC nabízí služby také pro tzv. „Future founders“ (akademie, meetupy apod.), budeme zjišťovat, zdali tyto služby byly akvizičním nástrojem programu Prototypuj a ověřuj či nikoliv. Na toto se budeme tázat jak podpořených, tak nepodpořených firem, abychom získali ucelený obraz o celém „životní cyklu“ firem. Konkrétně se budeme tázat na tyto dílčí podotázky: • <i>Jak vznikl vztah mezi žadatelem a JICem a pokračoval tento vztah</i>
--------------------------------	--

¹⁰ <file:///Users/vojtechkadlec/Downloads/9781035322206-chapter11.pdf>

	<i>následnou službou ze strany JICu?</i> • <i>Byl program Prototypuj a ověřuj prvním programem/službou, se kterou přišli žadatelé do styku s JIC?</i> • <i>Sloužil program primárně na podporu již existujících klientů JICu či kvůli němu clientský vztah teprve vznikl?</i> • <i>Využívají neúspěšní uchazeči programu Prototypuj a ověřuj jiných služeb JICu?</i>
Kvantitativní metody a techniky	V této otázce nebudou využity. Pro interpretaci budou využity závěry z předchozích evaluačních otázek.
Kvalitativní metody a techniky	Kvalitativní metody a techniky budou v tomto případě založeny na on-line dotazování a na polostrukturovaných rozhovorech. On-line dotazníky oslovíme všechny firmy, které se o podporu ucházely, tedy jak ty, které skončily v 1. kole, tak ty, které postoupily do 2. kola. On-line dotazník pro firmy z jednotlivých kol se bude lišit: - pro firmy ze druhého kola, a pro firmy, které získaly jinou podporu JIC, bez ohledu na to, ve kterém kole skončily, bude dotazník podrobnější, v případě firem, které získaly další podporu JIC nebo se účastnily jeho aktivit budou důležité také otázky na význam této podpory pro vývoj firmy; - pro firmy, které skončily v 1. kole a neúčastnily se další podpory JIC bude dotazník velmi stručný, nebude obsahovat otevřené otázky s výjimkou voleb „Jiné..“ v jinak uzavřených otázkách a s výjimkou možnosti závěrečného vysvětlení či komentáře. Rozhovory budou zaměřeny pouze na firmy, které dosáhly druhého kola a v něm skončily, s předností firmám, které skončily blízko pod limitem podpory. Smyslem tohoto hodnocení je posoudit, jak se dařilo záměrům, které byly v mnoha ohledech slibné. Rozhovory budou tematicky zaměřeny podobně jako rozhovory s firmami, které podporu získaly, avšak s tím rozdílem, že se nebudeme tázat na vlivy programu Prototypuj a ověřuj, ale pouze na vývoj firem, jejich produktů a technologický posun buď bez podpory JIC, nebo s jinými formami podpory JIC, pokud se jich firmy účastnily. Důraz budeme klást na takové firmy, které žádnou jinou formu podpory nezískaly, ani od JIC ani z jiných českých či mezinárodních veřejných programů, abychom mohli posoudit význam podpory poskytované JIC vůči situacím firem, které podporu nezískaly žádnou. Kvalitativní techniky v této evaluační otázce budou zároveň vstupem a

	budou propojeny s otázkami a tématy evaluačních otázek dalších.
Použitá data a zdroje	Data JIC. On-line dotazníky. Rozhovory.

1.1.6.5. EO 2.1 Jak program přispívá k ekonomickému rozvoji regionu a jeho konkurenceschopnosti?

Stručný popis hodnocení	Dopady v regionální ekonomice spočívají v příspěvku podpořených podniků k dynamice ekonomiky regionu, tedy jednak k růstu inovačního sektoru ekonomiky jednak k růstu a lepší výkonnosti krajské ekonomiky – růst tržeb, zaměstnanosti, případě exportu, k rozšíření trhů produktů i geografických trhů apod. Pouze některé z uvedených potenciálních příspěvků podpořených firem ke krajskému hospodářství je možné měřit prostřednictvím statistických nebo jinak získaných kvantitativních dat. Vzhledem k množství a velikosti firem podpořených programem Prototypuj a ověřuj ve srovnání s celou regionální ekonomikou je naším výchozím předpokladem, že přímé změny v regionální ekonomice způsobené podpořenými firmami, respektive jejich přímý příspěvek k růstu regionálního hospodářství, bude omezený. Tento předpoklad budeme testovat, zpřesňovat a případně měnit. Dalším důvodným předpokladem malého vlivu podpořených firem na lokální ekonomiku je očekávání, že program Prototypuj a ověřuj podporoval často mladé, začínající firmy nebo firmy ve fázi produktového vývoje (posun v TRL, tržní ověření, získání investora apod.), a skutečný růst na trzích i potenciálně úspěšných firem se nemusel dosud projevit. I když se zajisté nemuselo jednat o jediný produkt firmy, která mohla být jinak významným hráčem na svém trhu, vlastní vliv programu na zvýšení příspěvku firmy ke krajskému hospodářství lze i tak předpokládat malý. Dalším důvodem předpokládaného malého projeveného vlivu v krajské ekonomice, který budeme ověřovat, je skutečnosti, že pro část podpořených firem dosud neuplynula dostatečně dlouhá doba od skončení podpory (viz technologický cyklus, doba uvedení na trh), což potvrzuje také to, že se jedná o mid-term hodnocení, bude možné spíše poukazovat na trendy a potenciál příspěvku k RIS JMK a krajskému hospodářství. Do srovnání budou vstupovat jak firmy podpořené, tak firmy, které nebyly podpořené, ale prošly do druhého kola, v závislosti na dostupnosti dat. Budeme srovnávat kvantitativní ukazatele a výkonnost firem
--------------------------------	---

	podpořených programem Prototypuj a ověřuj, firem nepodpořených ve druhém kole a nefinančního sektoru Jihomoravského kraje. Dále budeme srovnávat vybrané ukazatele podpořených firem také s týmiž ukazateli na národní úrovni (např. vývoj tržeb, zaměstnanosti, mezd či osobních nákladů apod.). Kvalitativními technikami (viz dále) budeme hodnotit změnu významu, postavení a vztahů podpořených firem s dalšími firmami v kraji i mimo něj, jejich vnímání konkurenčního postavení, růstové ambice, změnu postavení v hodnotových řetězcích apod. Hodnocení dopadu na inovační systém a na regionální ekonomiku bude založeno na kombinaci technik kvantitativních, jako jsou statistiky ČSÚ případně individuální data z databází údajů o podnicích (např. Dun & Bradstreet nebo Amadeus), na kvalitativních technikách prostřednictvím on-line dotazování a na strukturovaných rozhovorech.
Kvantitativní metody a techniky	Kvantitativní srovnání budou mít více úrovní. Budeme srovnávat firmy podpořené programem Prototypuj a ověřuj s firmami nefinančního sektoru Jihomoravského kraje, případně dalších vybraných krajů. Budeme srovnávat firmy podpořené programem s firmami nefinančního sektoru Česka. Předběžně předpokládáme, že firmy podpořené programem budou spadat do segmentu převážně malých, domácích firem, a budeme proto srovnávat dynamiku sektoru malých firem vlastněných českými majiteli v Jihomoravském kraji, případně v dalších krajích a v Česku se vzorkem firem podpořených programem Prototypuj a ověřuj. Resp. budou-li v programu také střední či velké firmy, rozdělíme vzorek podle velikosti firem a budeme jej srovnávat se stejnými velikostními kategoriemi sektoru nefinančních podniků na úrovni kraje, případně v dalších krajích a na úrovni Česka. Pro srovnání využijeme podobná data, jako pro kvantitativní hodnocení přínosů programu Prototypuj a ověřuj podpořeným firmám, případně firmám ze druhého kola. Budeme tedy posuzovat: - tržby a dynamiku změn tržeb - zaměstnanost a dynamiku změn zaměstnanosti - mzdy či osobní náklady a dynamiku jejich změn. V nedávném hodnocení podnikatelských programů Moravskoslezského inovačního centra se ukázalo, že ČSÚ disponuje daty za větší množství podniků, než je možné získat z komerčních databází. Jsme proto připraveni ověřit s ČSÚ, pro jaké množství podniků ze vzorku podpořených a

	nepodpořených firem jsou data k dispozici a v případě, že by ČSÚ měl data za větší množství firem, požádáme o zpracování agregátních výstupů na zakázku pro účely tohoto hodnocení. Nepředpokládáme však za pravděpodobné, vzhledem k očekávanému charakteru firem podpořených či ucházejících se o účast v programu Prototypuj a ověřuj, že data ČSÚ bude možné využít.
Kvalitativní metody a techniky	Kvalitativní metody a techniky budou využity doplňkově, a to několikaletým způsobem. V on-line dotazování budeme zjišťovat omezené množství kvantitativních dat, neboť předpokládáme, že nebudou vždy dostupná ze statistik a databází pro jednotlivé firmy. V on-line dotazování zároveň budeme klást uzavřené otázky pro zařazení firem do kategorií tržeb, zaměstnanosti, mezd a exportu a jejich změn, pro účely zjednodušeného hodnocení významu podpořených a ve druhém kole nepodpořených firem, pro případ, kdy firmy nechtějí či nemohou odpovědět na konkrétní dotazy o výši tržeb, počtu zaměstnanců nebo mezd/osobních nákladů. V rozhovorech budeme klást podobné otázky pro ověření či doplnění, navíc rozšířené o otázky vysvětlující uváděné odhady v kontextu konkrétní firmy.
Použitá data a zdroje	ČSÚ - výsledky šetření P 5-01, vč. dat účelově zpracovaných na zakázku pro hodnocení programu Prototypuj a ověřuj pro zjištění výkonnosti firem nefinančního sektoru Jihomoravského kraje či dalších krajů. Dun & Bradstreet nebo Amadeus nebo Orbis nebo MERK – data o tržbách/výkonech, zaměstnanosti, exportu (dostupná jen u malého množství firem zařazených v databázi), zisku před zdaněním. Justice.cz pro doplnění chybějících dat v databázích podniků. Data JIC. On-line dotazníky. Rozhovory.

1.1.6.6. EO 2.2. Jak program přispívá k rozvoji inovačního ekosystému regionu?

Stručný popis hodnocení	Program prototypuj a ověřuj je pouze jedním z nástrojů, kterým JIC podporuje rozvoj inovačního ekosystému v regionu. Zároveň i JIC samotný je pouze jedním, i když významným aktérem inovačního ekosystému, který má starosti jeho koordinaci. V tomto kontextu tak může mít program
--------------------------------	--

	Prototypu a ověřuj sám o sobě pouze malý přímý vliv na rozvoj inovační ekosystému. Zaměření programu na vysoce rizikové projekty s velkým potenciálem zároveň předurčuje program k tomu, že pravděpodobnost, že se v programu objeví budoucí „jednorozec¹¹“, je z podstaty malá. Nicméně to neznamená, že program nemůže mít vliv a dopad do inovační ekosystému, naopak. Jen je nutné s uvedenou pravděpodobností pracovat, podobně jak tomu dělají deep-techové fondy, tj. je potřeba screenovat, co největší množství projektů a podpořit co největší množství těch nejslibnějších a jeden či dva se na konci (typicky v horizontu 8 a více let) mohou stát jednorozci. Zároveň je potřeba brát v úvahu řadu dalších faktorů, které přispívají k růstu firem a formování inovačního ekosystému, jenž program Prototypuj a ověřuj a JIC nemohou ovlivnit. Z tohoto důvodu se budeme v evaluaci zaměřovat na to, jakou měrou přispěl program k růstu podpořených firem, jaké typy founderů podpořil, jak se firmám dařilo získávat další zdroje financování a zdali některá z firem má trakci na to, aby mohla být v budoucnu jednorozcem (například valuace, počet investičních kol, geografie VC fondů, které projekt podpořili apod.). Nedílnou součástí této evaluační otázky bude i propojení na RIS JMK 2021-2027 a jak k těmto cílům prozatím program přispěl: ○ Znásobit počet lidí s touhou podnikat, kteří zakládají vlastní firmu ▪ počet firem vzniklých v důsledku programu ○ Zvýšit počet dynamicky rostoucích začínajících firem ▪ počet rostoucích firem nejen obrátově, ale i prostřednictvím investic rizikové kapitálu podpořených programem ○ Zvýšit počet firem schopných mezinárodní expanze s vlastním produktem ▪ počet firem mající klienty nebo zájemce o produkt ze zahraničí podpořených programem ○ Rozšířit komunitu a prohloubit spolupráci lokálních podnikatelských lídrů ▪ počet founderů nově zapojených do komunity prostřednictvím meet-upů a dalších aktivit a služeb JIC u podpořených i nepodpořených firem ○ Podněcovat navazování strategických partnerství s obsahem ▪ Významné spolupráce pro rozvoj technologie nebo firmy podpořených firem vzniklé v důsledku programu
--	---

¹¹ [https://en.wikipedia.org/wiki/Unicorn_\(finance\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Unicorn_(finance))

	○ Vytvářet příznivé podmínky a posílit vznik firem typu spin-off z výzkumných organizací ▪ Počet podpořených i nepodpořených firem vzniklých v důsledku existence programu a mající licenci k duševnímu vlastnictví z výzkumné organizace
Kvantitativní metody a techniky	Budeme využívat následující kvantitativní techniky a data: - tržby/obrat v letech před a po poskytnutí podpory, změna v čase - zisk před zdaněním, pokud budou příslušná data pro hodnocení firmy k dispozici, změna v čase - počet zaměstnanců a změna v čase, - výše exportu - řádový odhad nebo podíl exportu na tržbách a změna v čase - výše investic, které firmy získaly, a význam/podíl (odhad) podpory programu Prototypuj a ověřuj na získání této investice. - Počet patentů s původcem, který je zároveň majitel firmy žádající o podporu z programu, a hodnota těchto patentů. Výše uvedená data budeme srovnávat jednak navzájem mezi firmami postoupivšími do prvního a druhého kola, dále s firmami podpořenými (viz EO 1.1.) a také s výkonností firem nefinančního sektoru Jihomoravského kraje, případně dalších krajů a ČR. I v tomto případě platí výhrada, že velikost vzorku firem bude patrně příliš malá na to získat robustní zobecnění.
Kvalitativní metody a techniky	Kvalitativní metody a techniky budou v tomto případě založeny na on-line dotazování a na polostrukturovaných rozhovorech. On-line dotazníky oslovíme všechny firmy, které se o podporu ucházely, tedy jak ty, které skončily v 1. kole, tak ty, které postoupily do 2. kola. On-line dotazník pro firmy z jednotlivých kol se bude lišit: - pro firmy ze druhého kola, a pro firmy, které získaly jinou podporu JIC, bez ohledu na to, ve kterém kole skončily, bude dotazník podrobnější, v případě firem, které získaly další podporu JIC nebo se účastnily jeho aktivit budou důležité také otázky na význam této podpory pro vývoj firmy; - pro firmy, které skončily v 1. kole a neúčastnily se další podpory JIC bude dotazník velmi stručný, nebude obsahovat otevřené otázky s výjimkou voleb „Jiné..“ v jinak uzavřených otázkách a s výjimkou možnosti závěrečného vysvětlení či komentáře. Rozhovory budou zaměřeny pouze na firmy, které dosáhly druhého kola a

	v něm skončily, s předností firmám, které skončily blízko pod limitem podpory. Smyslem tohoto hodnocení je posoudit, jak se dařilo záměrům, které byly v mnoha ohledech slibné. Rozhovory budou tematicky zaměřeny podobně jako rozhovory s firmami, které podporu získaly, avšak s tím rozdílem, že se nebudeme tázat na vlivy programu Prototypuj a ověřuj, ale pouze na vývoj firem, jejich produktů a technologický posun buď bez podpory JIC, nebo s jinými formami podpory JIC, pokud se jich firmy účastnily. Důraz budeme klást na takové firmy, které žádnou jinou formu podpory nezískaly, ani od JIC ani z jiných českých či mezinárodních veřejných programů, abychom mohli posoudit význam podpory poskytované JIC vůči situacím firem, které podporu nezískaly žádnou. Kvalitativní techniky v této evaluační otázce budou zároveň vstupem a budou propojeny s otázkami a tématy evaluačních otázek dalších.
Použitá data a zdroje	ČSÚ - výsledky šetření P 5-01, vč. dat účelově zpracovaných na zakázku pro hodnocení programu Prototypuj a ověřuj pro zjištění výkonnosti firem nefinančního sektoru Jihomoravského kraje či dalších krajů. Dun & Bradstreet nebo Amadeus nebo Orbis nebo MERK – data o tržbách/výkonech, zaměstnanosti, exportu (dostupná jen u malého množství firem zařazených v databázi), zisku před zdaněním. Informace o patentech z databáze Patsnap, které umožní identifikovat a srovnat podpořené i nepodpořené projekty podle toho, zdali mají či nemají patent a jaká je hodnota patentů. Ukazatel hodnoty patentů obsažený v patentové databázi Patsnap funguje do určité míry jako indikátor komerčního potenciálu. Justice.cz pro doplnění chybějících dat v databázích podniků. Data JIC. On-line dotazníky. Rozhovory.

1.1.7. Interpretace výsledků a návrh doporučení

Interpretace výsledků hodnocení

Prostřednictvím odpovědí na jednotlivé evaluační otázky a podotázky získáme sadu závěrů a zjištění, které budou naplňovat cíle evaluace, jak jsou formulovány v zadání. Jak je uvedeno v úvodu kapitoly „Přístup ke zpracování evaluačních otázek a návrh podotázek“ výše, evaluační otázky a podotázky jsou propojeny, tematicky na sebe navazují nebo v některých případech formulují různé pohledy na podobné či stejné fenomény. Proto nakonec zpracujeme odpovědi na jednotlivé evaluační otázky do

výsledného souhrnného hodnocení, které bude strukturováno podle cílů/témat evaluace, které jsou uvedeny v zadání evaluace, tedy ve struktuře:

- Dopady programu Prototypuj a ověřuj v regionální ekonomice a v regionálním inovačním ekosystému, vč. dopadů na počet lidí, kteří začínají podnikat, počet firem schopných mezinárodní expanze a prohloubení lokální a regionální spolupráce technologických firem a podnikatelských lídrů.
- Dopady v podpořených firmách, a to jak kvantitativní, tak kvalitativní, a mechanismy jejich působení.
- Šíření nepřímých dopadů kvalitativních změn v inovačním ekosystému kraje a v krajském hospodářství.
- Návrh dalšího využití (či nevyužití) programu Prototypuj a ověřuj, jeho úprav a souladu s dalšími formami podpory v jihomoravském kraji a v ČR.
- Souhrnné závěry budou interpretovány v kontextu hospodářství a inovačního ekosystému kraje a v kontextu změn vnějšího prostředí na úrovni státu i významných změn na globální úrovni, které ovlivňují střední Evropu přímo a jsou popsány v kapitole „Kontext a cíle evaluace“.

Návrh doporučení.

Odpovědi na jednotlivé evaluační otázky a podotázky i souhrnné výsledky hodnocení budou využity pro formulaci doporučení JIC. Množství a zaměření doporučení nebo jejich témata nelze bez znalosti výsledků hodnocení předjímat, je však možné uvést oblasti, jichž se doporučení budou nevyhnutelně týkat, protože jsou požadována v zadání nebo vyplývají z cílů evaluace a formulace evaluačních otázek.

Mimo doporučení, která vyplynou z odpovědí na evaluační otázky a podotázky, ze závěrů a zjištění hodnocení se budou doporučení týkat následujících témat:

- Jaké změny jsou žádoucí, aby program lépe vyhovoval potřebám cílové skupiny, aktérům inovačního ekosystému JMK a současně cílům RIS JMK 2021-2027?
 - o Doporučení budou vycházet zejména z online dotazníkového šetření a hloubkových rozhovorů tak, aby bylo možné doporučení podpořit konkrétními zkušenostmi úspěšných i neúspěšných uchazečů o podporu z programu.
- Jaké úpravy programu evaluátoři navrhnou pro to, aby výstupy a výsledky programu více přispěly k naplňování cílů RIS JMK 2021-2027?
 - o Konkrétní návrhy vyplynou ze samotné evaluace, nicméně, jelikož program sám o sobě představuje pouze dílčí způsob podpory inovačního ekosystému v kraji, budou doporučení dávana do kontextu z dalšími tématy a nástroji, které může zadavatel více či méně přímo ovlivnit, což je dáno komplexností inovačních ekosystémů.

Podrobnější popis je uveden dále v popisu povinných výstupů.

1.2. Povinné výstupy

1.2.1. Vstupní zpráva

Citace ze zadání: „Aktualizovaný evaluační design, metodiku a harmonogram z nabídky dodavatele ve formě stručné vstupní zprávy).“

Vstupní zpráva bude mít následující strukturu:

- Aktualizovaný evaluační design. Ten bude rozvíjet a doplňovat navržený evaluační v této nabídce o informace získané v rámci úvodního setkání a materiálů poskytnutých dodavatelem. Smyslem aktualizace evaluačního designu bude reflektovat potřeby zadavatele vyplývající z osobního setkání.
- Podrobná metodika. Podrobná metodika bude navazovat a rozvíjet metodiku hodnocení představenou v této nabídce, a to jak na obecné úrovni celé evaluace, tak v rámci hodnocení jednotlivých evaluačních otázek. Podrobná metodika bude reflektovat zejména kontextové informace získané od zadavatele v průběhu úvodního setkání a kvalitu dostupných dat od zadavatele.
- Harmonogram. Časový rámec evaluace bude reflektovat jak základní časový rámec definovaný v zadání zadavatele, tak dílčí potřeby zadavatele. V neposlední řadě bude časový plán odrážet i další aspekty ovlivňující kvalitu a dostupnost dat, a to zejména dovolené a letní prázdniny, které mohou ovlivnit návratnost online dotazníku i dostupnost majitelů firem pro hloubkové rozhovory. Nedílnou součástí harmonogramu budou i milníky evaluace odsouhlasené zadavatelem na základě úvodního setkání.

1.2.2. Závěrečná zpráva v plné verzi

Citace ze zadání: „Závěrečná evaluační zpráva (příp. forma rozšířené prezentace a technické zprávy)“

Obsah závěrečné zprávy.

Obsahem závěrečné zprávy budou odpovědi na evaluační otázky, které budou navzájem propojené, tedy sada evaluačních zjištění, která se budou týkat -

- dopadů programu Prototypuj a ověřuj na podpořené firmy v oblastech:
 - o ekonomické výkonnosti
 - o růstu
 - o kvalitativních změn v důsledku zpětné vazby
 - o dalších služeb JIC
- dopadů programu do inovačního ekosystému Jihomoravského kraje v oblastech:
 - o konkurenceshopnosti (především ekonomické dopady)
 - o rozvoje (především měřitelné kvalitativní změny)

Z výše uvedených poznatků budou odvozená doporučení pro JIC týkající se programu programu Prototypuj a ověřuj.

Forma závěrečné zprávy.

Závěrečná zpráva v plné verzi bude strukturována následovně

- Manažerské shrnutí: bude shrnovat na nejvýše dvou stranách nejdůležitější evaluační zjištění a doporučení.
- Úvodní informace: cíle a kontext hodnocení dopadů programu Prototypuj a ověřuj.
- Metodické poznámky k hodnocení: v nich budou poskytnuty stručné informace, které by měl čtenář zprávy vědět kvůli interpretaci výsledků, a to v členění na desk reserach, on-line průzkumy, řízené rozhovory, případně další metodické poznámky, které mohou být důležité pro pochopení či správnou interpretaci některých pasáží evaluační zprávy
- Intervenční logika programu Prototypuj a ověřuj
- Odpovědi na evaluační otázky, hlavní zjištění. Tato část bude členěna na:
 - o Očekávané výsledky: v případě, kdy bude možné při hodnocení dopředu označit žádoucí účinky (očekávané výsledky) vztahující se k evaluační otázce (např. lepší hospodářská výkonnost podpořených firem ve srovnání se skupinou firem nepodpořených k evaluační otázce č. 1, k této otázce se samozřejmě vztahují mnohé další předpokládané účinky, viz intervenční logika) budou tyto předpokládané účinky stručně popsány a vysvětleny.
 - o Hlavní zjištění/hlavní odpověď na evaluační otázku. V této části bude uvedena evaluační otázka samotná a dále bude uvedena odpověď na ni strukturovaným způsobem spolu s uvedením hlavních skutečnost/argumentů, na nichž je odpověď na evaluační otázku založena. Rozsah bude zpravidla do jedné strany textu.
 - o Dílčí zjištění a závěry: zde budou uváděny a podrobněji vysvětlovány podpůrné argumenty, dílčí skutečnosti a zjištění, které jsou významné pro lepší pochopení souvislostí odpovědi na evaluační otázku nebo které odpověď a hlavní zjištění z odpovědi na evaluační otázku dále podrobněji rozvádějí a doplňují.
- Doporučení. Doporučení budou založena na souhrnu zjištění evaluace. Budou vycházet jak z hlavních zjištění v odpovědích na evaluační otázku, tak z dílčích závěrů a doplňujících souvislostí. Doporučení budou členěna následujícím způsobem:
 - o Kontext doporučení
 - o Vlastní doporučení a jeho vysvětlení či rozvedení
 - o Časová priorita doporučení (krátko, středně a dlouhodobá doporučení)
 - o Cílový subjekt doporučení, neboť jím nemusí být ve všech případech pouze JIC, ale také jiné subjekty působící v kraji.

1.2.3. Evaluační komuniké

Citace ze zadání: „v rozsahu cca 1 A4 strany pro zainteresované aktéry inovačního ekosystému JMK (klíčová zjištění prezentovaná atraktivní, stručnou a srozumitelnou formou pro advokační a marketingové účely zadavatele).“

Komuniké pro zainteresované aktéry inovačního ekosystému bude mít formu informačního leafletu v rozsahu 1-2 A4, na kterých budou prezentované klíčová zjištění formou čísel nebo citací, a to v kontextu cílů a rozsahu programu. Nedílnou součástí budou také stručně popsána doporučení. Informace budou prezentované jednoduchou a srozumitelnou formou, která by měla zajistit, že poskytnutým informacím bude rozumět nejen expert v oblasti inovační politiky, ale také uživatel z jiného oboru bez hlubší znalosti podpory inovací.

1.2.4. Veřejná prezentace

Citace ze zadání: „Závěrečné evaluační zprávy, obsahující především hlavní zjištění s využitím grafické vizualizace výsledků a zjištění.“

Výstup v podobě veřejné prezentace se bude skládat ze dvou částí, a to prezentace ve formě pptx, předané v elektronické podobě zadavateli, tak z veřejného vystoupení, na kterém budou výsledky evaluace představeny.

Prezentace bude představovat zkrácenou verzi závěrečné zprávy s důrazem na hlavní zjištění evaluačních otázek, které budou formou grafů, čísel či citací podporova samotná zjištění. V podobné formě budou v rámci prezentace představena také doporučení. Veřejné vystoupení na základě elektronické prezentace zajistí hlavní tým dodavatele dle časových možností zadavatele.

1.2.5. Další výstupy předávané zadavateli jako podklady získané při evaluaci nebo výsledky evaluaci.

Vedle těchto evaluačních výstupů předáme, v souladu se zadáním, zadavateli další výstupy:

Kvantitativní a kvalitativní data o firmách.

- Kvantitativní údaje o firmách, které získáme jako podklad pro kvantitativní evaluace, a to ve formě zpracovaných a vyčištěných dat, vč. dat získaných na zakázku od ČSÚ a z dalších zdrojů. Popis těchto dat je uveden v úvodních kapitolách metodiky.
- Kvalitativní data - výsledky on-line dotazování, ve formě tabulky exportované ve formátu excel z prostředí limesurvey.
- Kvalitativní data - záznamy z rozhovorů ve formě tabulky exportované ve formátu excel z prostředí limesurvey.

Doporučení pro zvýšení účinnosti hodnocených programů.

- Doporučení bude formulovat na základě syntézy zjištěných informací z evaluačních otázek. Doporučení budou mít výše uvedenou strukturu a zároveň budou sledovat „SMART“ principy:
 - o **Specific** (konkrétní)
 - o **Measurable** (měřitelné)

- **Achievable** (dosažitelné)
- **Relevant** (relevantní pro cíle programu)
- **Time-bound** (časově ohraničené)
- Každé doporučení bude mít identifikovanou prioritu/důležitost (vysoká – střední – nízká), nebo některá doporučení budou ze své podstaty významnější a snadněji realizovatelná zadavateln než jiná.

Presentace hlavních závěrů a doporučení.

Dle požadavků zadání připravíme presentace pro veřejné setkání k závěrům evaluace a tuto presentaci provedeme. Nad rámec zadání, na základě osvědčených zkušeností z jiných evaluací, navrhujeme provést cca 1-2 hodinový interní seminář pro pracovníky JIC, kde se budou zjištění, závěry, doporučení a další okolnosti a informace získané při evaluaci diskutovat. Pracovníci JIC tak získají podrobný náhled na evaluační zjištění a příležitost dozvědět se také neformální či obtížně kodifikovatelné informace.

1.4. Analýza a řízení rizik

Riziko	Pravděpodobnost	Význam	Způsob omezení dopadu či způsob řešení
Nedostupnost dat ČSÚ pro firmy podpořené programem Prototypuj a ověřuj nebo nepodpořené ve 2. kole	Vysoká	Nízký	V případě nedostupnosti dat se je pokusíme získat z komerčních databází firem. V případě nedostupnosti dat v komerčních databázích firem získáme data nebo zařazení firem do kategorií podle příslušných ukazatelů on-line dotazováním nebo rozhovory. Doufáme rovněž, že v určité míře disponuje daty také JIC ve svých vlastních databázích a záznamech nebo může oslovením podpořených firem zvýšit pravděpodobnost, že tato data poskytnou jako součást on-line dotazování.
Nedostupnost či omezená použitelnost dat ČSÚ za určité kategorie firem nefinančního sektoru Jihomoravského kraje nebo za kraj celkem.	Malá	Vysoký	Data podobného druhu, jaká předpokládáme v tomto projektu jsme v minulosti opakovaně získali a tudíž předpokládáme, že je získáme opět. Spolupráce s ČSÚ při získávání dat na zakázku byla vždy velmi dobrá. Omezení individuálních dat v případě krajské ekonomiky je velmi nepravděpodobné.
Nedostupnost dat z komerčních databází pro vzorek firem podpořených programem Prototypuj a ověřuj nebo nepodpořených ve 2. kole	Střední	Střední	V případě nedostupnosti dat v komerčních databázích firem získáme data nebo zařazení firem do kategorií podle příslušných ukazatelů on-line dotazováním nebo rozhovory. Předpokládáme, že apel JIC na podpořené firmy výrazně zvýší pravděpodobnost získání konkrétních údajů od firem v on-line dotazování. Minulé evaluační projekty ukazují, že přinejmenším zařazení do kategorií růstu podle určitých ukazatelů firmám nečiní problém a data lze dobře využít.
Nízká účast a malá ochota firem účastnit se on-line dotazování	Nízká	Vyoký	Záštita on-line dotazování ze strany JIC, rozeslání dotazníků z adresy vedoucího představitele JIC či manažera programu Prototypuj a ověřuj. Dopis vyzývající k účasti v průzkumu, podepsaný vedoucím pracovníkem JIC. Opakované vyzvání k účasti prostřednictvím e-mailu s odstupem cca 2 týdnů po rozeslání dotazníku těm firmám, které dosud neodpověděly. Naše minulé zkušenosti ukazují, že kombinace výše uvedených postupů zvyšuje návratnost, v závislosti na charakteru vztahu mezi firmou a institucí poskytující podporu, na 25 % - více než 50 %. Dalším nástrojem omezujícím toto riziko, jelikož on-line dotazování může již zasáhnout do doby letních dovolených, je poskytnutí více času na odpovědi a opakované připomínání, vyzývání k účasti, neboť v době dovolených se podobné žádosti nemusí dostat k příslušným osobám či mohou ujít jejich pozornosti.

Nabídka – Evaluace programu „Prototypuj a ověřuj“

Malá ochota účastnit se rozhovorů, obtíže naplnit závazek požadovaného počtu rozhovorů	Nízká	Vysoký	Záštit a vyzvání k účasti v rozhovorech ze strany JIC, rozeslání výzvy z adresy vedoucího představitele JIC či manažera programu Prototypuj a ověřuj. Včasné oslovení potenciálních účastníků tazateli v návaznosti na rozeslaný dopis vyzývající k účasti na rozhovorech. Flexibilita tazatelů při dojednávání termínů rozhovorů, možnost a ochota vyjít vstříc termínům a možnostem dotazovaných. Naše minulé zkušenosti z desítek projektů, jejichž součástí byly rozhovory s podnikateli ukazují, že v běžných případech je dobré mít long-list podniků cca 2 x větší než cílový počet rozhovorů, v případech projektů, kdy jsou oslovovány podniky, které získávají od zaštiťující organizace zároveň nějakou formu podpory ochota poskytovat rozhovor roste a long-list je vhodné mít cca o polovinu větší než cílový počet rozhovorů. V současném průzkumu počítáme s realizací 30 rozhovorů, z nichž 20 mezi podpořenými firmami a 10 mezi nepodpořenými firmami z 2. kola. Jelikož celkový počet podpořených firem dosahuje téměř 4 subjektů, považujeme riziko, že bychom požadovaného počtu rozhovorů, za předpokladu podpory ze strany JIC, za velice nízké.
--	-------	--------	---

1.5. Řízení a koordinace zakázky

Realizace zakázky bude řízena vedoucím týmu zpracovatele RNDr. Vojtěch Kadlecem PhD., který má prokazatelné zkušenosti s vedením evaluačních projektů obdobného rozsahu a charakteru. Vojtěch Kadlec bude po celou dobu plnit roli hlavního kontaktního bodu pro zadavatele, garantovat dodržení harmonogramu a řídit vnitřní týmové procesy tak, aby byla zajištěna maximální kvalita výstupů v souladu s očekáváními klienta. Zástupcem vedoucího týmu bude RNDr. Jan Vozáb, PhD., který má též bohaté zkušenosti s řízením evaluačních zakázek podobného rozsahu. Zástupce vedoucího týmu bude vždy kopii komunikace se zástupcem zadavatele (nebo informován vedoucím týmu), aby byla zajištěna kontinuita v případě nemoci či dovolené vedoucího týmu.

Řízení zakázky bude probíhat podle odsouhlaseného plánu zadavatelem, který stanoví milníky a klíčové výstupy na základě úvodního setkání. Pro zajištění kvality projektového řízení budeme využívat online nástroj Monday.com, v kterém budou evidovány všechny dílčí úkoly, hlavní výstupy a milníky a v neposlední řadě také zodpovědnosti a termíny.

Při řízení zakázky klademe důraz na řízení rizik, která jsou indetifikovaná a popsána v předchozí kapitole, a to včetně jejich pravděpodobnosti, významu a způsobů, jak omezíme jejich dopad (způsob řešení).

Klíčovou součástí koordinace zakázky bude pravidelná komunikace se zadavatelem, a to formou:

- pravidelných koordinačních schůzek (online/offline dle dohody),
- průběžné komunikace s klientem
- měsíčními zprávami o stavu řešení zakázky
- operativního řešení vzniklých otázek či potřeb prostřednictvím e-mailové nebo telefonické komunikace

Zajištění vysoké kvality výstupů podpoří interní mechanismy kontroly kvality, zahrnující peer-review, interní validace dat a oponentury klíčových závěrů, což zvyšuje důvěryhodnost a přínos evaluace pro zadavatele. Zároveň preferujeme přizvat zástupce zadavatele do interního de-briefu provedených rozhovorů tak, aby měl zadavatel přímou možnost zapojit se do diskuse nad výsledky rozhovorů.